

EESTI METS

METSA- JA JAHIASJANDUSE KUUKIRI

Toimetus ja talitus: Tallinnas, riigimetsade valitsuse juures. Tallinn, postkast 97.	Tellimise hind: Aastas . . . . . Kr. 4.— Poolaastas . . . . . „ 2.— Välismaale 6 krooni aastas.	Kuulutuste hind: 1/1 lehekülj Kr. 20.— 1/2 lehekülje „ 10.— 1/4 lehekülje „ 5.— Tekstis ja kaanel . . . . . Tallim.

Nr. 6

Juuni 1929.

Metsanduslisi uudiseid Soomes

O. Daniel.

I. Metsandusline propagandabüroo.

Tundub, nagu hakkaks ka meil metsanduse alal kevadised, värskemad tuuled puhuma, mis seltskonda peavad virgutama ükskõiksusest ja selle asemele äratama huvi ja arusaamist, lugupidamist ja armastust meie metsade vastu. Tänavu korraldati juba teistkordselt metsapäevi koolinoorsoole, on ilmunud populaarse ilmega kirjatöid metsanduse alalt laiemate hulkade tutvustamiseks, ajakirjanduses leidub sagedasti artikleid, mis käsitlevad metsanduslisi küsimusi; käesoleval kevadel on asutatud „Metsanduseühing“ ja asumisel on ülemaaline „Metsaselts“, mille tööprogramm ette näeb mitmekülgset tegevuse edendamist ja arendamist metsanduse alal. Tahaks uskuda, et kõik see elevus mitte õletulena lühikest aega ei lõkenda, samuti, et ta ei kujuneks „tuleks toores puus“, vaid põlema jääks püsiva, võimsa leegiga, soojendades ja valgustades asja ja asjaosalisi. Arvan, et ei ole üleliigne jälgida, mida sel ajal meie vennarahvas Soomes viimasel ajal on saavutanud. Meie endise konsuli, h-ra E. Vesterise lahkel vastutulekul on nende

ridade kirjutajal võimalus olnud tutvuneda Soome metsaseltsi metsanduslise propagandabüroo 1928. a. tegevusaruandega, mis ilmunud nägusa, piltidega ilustatud brošüürina, mille sisuga siinkohal Eesti Metsa lugejaid üldjoontes tahaks tutvustada:

Arvestades metsade tähtsust Soome majanduslises elus, leidis Soome Metsaseltsi direktioon tarviliku olevat metsanduse edendamise otstarbeks asutada metsanduslise propagandabüroo ja esines vastava kavaga seltsi peakoosolekul detsembris 1926. a. Kava leidis heakskiitmist, direktioonile tehti ülesandeks kava teostamisele asuda ja tulemuseks oli, et büroo, mille asjaajajaks juhiks kutsuti konsul E. Vesterinen, 1. mail 1927. aastal oma tegevust võis alata. Kavatsuste elluviimiseks ja büroo tegevuse juhtimiseks moodustati juhatus, kuhu kuuluvad mitmekesised metsandusliste huviringide esindajad, nii näit. forstmeister T. Brofeldt, mõisaomanik A. Genetz, prof. O. Heikinheimo (esimees) Dr. A. Helander, Dr. L. Jivesalo, prof. Dr. E. Lönnroth, direktor J. Peurakoski, rahvasaadik P. Saarinen, mäenõunik G. Serlachius, forstmeister-

major S. Sohlmann, kindral R. Walden ja minister V. Vuolijoki. Peale viimase asumist Berliini saadiku kohale astus tema asemele advokaat V. Tanner (eelmise Soome valitsuse peaminister) ja ja 1928. a. surnud L. Ilvessalo asemele mag. B. Fabritius.

Juhatusliigetest on moodustatud viieliikmeline toimkond, kes büroo tegevust otseteel korraldab ja juhib.

Büroo tegevuse alalt oleks järgmist ära märkida:

Propaganda ajakirjanduses. Sellele, kui tähtsamale abinõule on erilist tähelepanu pöördud. Aasta jooksul on ajalehtedes ja ajakirjades, vaatamata nende poliitilisele meelsusele, 130 artiklit ilmunud, mis käsitavad osalt erilisi, osalt üldisi küsimusi metsanduse alalt. Kõik need artiklid on kirjutatud metsanduse eriteadlaste poolt, $\frac{3}{4}$ nendest olid lendkirja ilmega, mis korraga 15—20 ajalehes ilmusid, osalt isegi juhtkirjadena. Helsingi metsapäevade referaadid ja töötulemused andis propagandabüroo valmistõttatult ajakirjandusele kasutamiseks. Tegelikult tähendab propageerimine ajakirjanduses seda, et metsade ja metsanduse tähtsus tuttavaks saab pea igale kodanikule, sest peale ajalehtede, mille arv umbes 100, on büroo artiklid ilmunud ka paljudes põllumajanduslistes, noorsoo- ja õpetajate eriajakirjades, kuna metsaasjanduslise ajakirjade tellijate arv Soomes on 15—16.000.

Büroo on omad artiklid võimalikult paljude loodusest ülesvõetud piltidega varustanud, milledest tal juba üle 600 on kogutud.

Aasta kestel on büroo ülesandel 18 loengut 2400 kuulajale korraldanud, peale selle 5 raadioloengut; sotsiaalteaduslikus ülikoolis on prof. E. Saari ja Y. Ilvessalo büroo kulul ja korraldusel 20-tunnilise loengute seeria pidanud. Aasta alul on büroo 20.000 piltpostkaarti teha lasknud metsamotiividega, mis väga head menu on leidnud. Muuseas on välisministeerium neid oma saatkondadele ostnud.

Skoutidele on 1927. ja 1928. a. mai kuul Helsingi ligiduses korraldatud metsaistutamise- ja -külimisepäevad, kus

50 osavõtjast 30 peale sellekohast lühikest eksami metsanduse alalt, Soome skoudiliidu metsahooldamise rinnamärgi on omanud. Kindral Mannerheimi poolt asutatud lastekaitseeltsile on büroo kokku seadnud kirjalikud juhatused rahvakoolide õpetajatele, metsakülvi ja -istutamise üle, samuti on büroo metsanduslist kirjandust maal levitanud.

Erilist mainimist väärib büroo 1928. a. tegevuses esimese kodumaa metsafilmi valmistamine koos metsakeskseltsi „Tapioga“. Filmi valmistamine läks maksma umbes 170.000 Smk., millest riik toetusena andis 95.000 Smk. Büroo tulud 1928. a. olid 415.390 Smk., sellest annetus 195.250 Smk. ja riigi poolt toetust 25.000 Smk. Büroo kulud olid 309.493 Smk.

II. Suurim metsateadusline koguteos. Eesti metsatüübid Soome teadlase käsitlemisel.

Käesoleva aasta 4. aprillil sai Soome kuulus metsateadlane prof. Dr. A. K. Cajander 50 aastaseks. Seda tähtpäeva mälestas vääriliselt Soome Metsateadusline Selts metsateaduslike koguteoste väljaandmisega, mis juba väliselt aukartust äratav: 1057 lehekülge suurepärasel paberil ja trükis, leksikoni kaustas, varustatud üle 200 pildi ja joonestusega, koguteos sisaldab 42 autorilt kirjatõid metsateaduse aladelt, milledest 20 on kirjutatud Soome metsateadlaste poolt, kuna teised jagunevad teiste Põhja- ja Kesk-Euroopa maade, Ameerika, Jaapani, India ja Uue-Meremaa metsateadlaste peale ja on kirjutatud soome, rootsi, norra, taani, saksa, inglise ja prantsuse keeltes.

Koguteos kannab pealkirja: „Aimo Kaarlo Cajander 50-vuotisjuhlaulkaisu Commentationes in honorem professoris A. K. Cajander quinquagenarii editae“ Helsinki MCMXXIX. Esimest lehte ilustab juubilari pilt, siis järgneb soomekeelne pühendus ja juubilari teenete hindamine Soome Metsateaduslike Seltsi poolt soome, rootsi, inglise, saksa ja prantsuse keeltes.

Koguteose rikkaliku ja mitmekülgse sisu üleslugemine nõuaks palju ruumi, sellepärast piirdun esialgu ühe kirjatööga, mis käsitab Eesti metsatüüpe. See on nimelt Helsingi ülikooli botaanika professori, Dr. K. Linkola töö: „Zur Kenntnis der Waldtypen Eestis“. Prof. Linkola viibis Eestis suvel 1924. ja 1928. aastal, kus ta uurimisi toime pani Tallinna ümbruses, Lasnamäel, Nõmmel ja Rannamõisas, Aegviidus, Haapsalu ja Rohuküla ümbruses, Saaremaal mitmes kohas, Voltvetis Pärnumaal, Tartu ümbruses Vasulas, Vägeval, Kärdes, Kastre-Peravallas ja Punasoo ümbruses (Simuna kih. Sonda-Mustvee raudteeliinil). Oma rännakutel on autor püüdnud võimalikult sarnaseid puies-toid leida, mis niihästi oma vanuse poolest kui ka ebamääraste raiumiste ja karjatamise suhtes vastasid üksikute tüüpide normaalsele, iseloomustavale seisukorrale. Sarnaseid puies-toid on ta kohati suurel arvul leidnud, peamiselt endistes mõisametsades, kuigi mitte igast tüübist ja mitmel juhul pidi ta sellepärast leppima nooremate ja sageli ka tublisti hõredaksraiutud puistodega. Soomet-sade ja tuiskliival kasvavate metsade peale ei ole autor, peale mõne üksiku erandi erilist tähelepanu pööranud.

Prof. Linkola, kes teatavasti ka Shveitsi Alpide metsatüüpide üle uurimistöö on avaldanud, tähendab, et Eestis metsatüüpide olud rikkaliku salumetsatüüpide tõttu kaunis keerulised on ja peale tema poolt määratud tüüpide vististi veel mõningaid teisi salu- ja pool-salumetsatüüpe leidub. Edasi väidab autor, et õige tüüpide määramine seniste kogemuste järele mittedoomlastest uurijatele raskusi näib tegevat, mille tõttu ta otstarbekohaseks peab kõikides tema poolt Eestis tähelepanud metsatüüpides taimestiku koosseisu täieliselt ära märkida, kusjuures vegetatsioonianaalüüs on tehtud Norrlini skaala järele, taimede nimestik aga Lindmani „Svensk fanerogamflora, Stockholm 1926“ nomenklatuuri järele. Varem tuntud tüüpide üksikasjalik kirjeldus on ära jäänud, sest

nende kohta on juba olemas Cajanderi poolt tehtud (1921, 1926) diagnoos, nute tüüpide kohta on aga antud lühike botaaniline iseloomustus, kusjuures erinevad jooned taimeliikide koosseisus, mis tüüpi teisest eraldavad, erilist tähelepanu leiavad. Loomulikult mõjutab uurimusi suuresti võrdlus Soome oludega.

Siinkohal pole aeg ja koht prof. Linkola Eesti metsatüüpide üksikasjalise

Dr. Juraky, Freibergist (Sa). „Õitsev pajuoks“. Ülesvõtte loodusest Voigtländeri Heliariga.

botaanilise kirjelduse edasiandmiseks, sellepärast piirdun nende lühikese iseloomustava seletusega autori mõttekäiku jälgides.

1. Nõmmemetsade rühm.

Sellesse rühma kuuluvaid metsi arvab autor Eestis igalpool leiduvat, suurema kohaliku tähtsuse omavad nad aga Põhja- ja Lääne-Eestis, kus kehvad liivamaad sageli esinevad. Kõik autori poolt leitud

tüübid esinevad ka Soomes üldiselt tuntud ja tähtsate tüüpidenä.

Cladina tüüp (CLT). Autor leidis seda tüüpi Saaremaal Nuudinõmmel Järvemetsas, kus ta väikeste, mõne aari suuruste aladena sealsel kehval liivamaal Calluna- ja Vaccinium-tüübi metsades esineb. Pinnase taimeestik koosneb valdavalt samblikutest, milledest põdrasammal *Cladonia rangif.* ja *Cl. silvatica* ülekaalus. Puutaimestiku moodustab hõre mänd, mis 100-aastaselt 10—12 m kõrguse omab, kuusk esineb ainult väikeste, kidurate noorte taimeidena.

Autori arvates esineb see tüüp ka mujal Eestis, eriti P.-Eestis, ka võiks ta kohati suuremaid alasid katta.

Calluna-tüüp (CT) leidis autor mitmel kohal Eestis, nii Nõmmel, Aegviidus, Kastre Peravallas, Saaremaal Keskranna ja Anseküla vahel, kuid ikka väikeste metsaosadena. Tema arvates esineb see tüüp enamikus P.-Eestis kehval liivamaadel, kuid harva laiadel aladel. Taimeestik on ühine Soome Calluna-tüübiga, valdavas enamuses *Calluna vulgaris*, *Cladonia rangif. Cl. silv. j. t.* Proovitükkidel leidis autor 35—40 a. männi kõrguse 6—7 m, 50—60 a. 12—13 m, 180 a. 14 m. Selle tüübi aladel leidis üksikuid metsaosi, kus leesikas (*Arctostaphylos uva ursi*) valdavas enamuses püsib ja mida autor esialgselt arvab *Arctostaphylos-Calluna*-alatuübina märkida võivat, *Cladina* tüübile lähineva vaheastmena. Sealsamas, Järvemetsa ümbruses leidsid *Calluna* tüüpi kuuluvad metsaosad, mis oma rikkaliku alataimestiku ja osalt ka puude parema pikkuse tõttu põhitüübist märksa erinevad. Proovitükkidel maa IV bon. kaldusega V boniteedi ligemad.

Vacciniumi-tüüp (VT). Seda tüüpi leidis autor rohkesti oma ümbersõitudel, nii Nõmmel, Järvemetsas, Ansekülas, Voltvetis, Kastre-Peravallas (vähe), Aegviidus, Pärnu ümbruses Papiniidu ja Vaskräama jaamade vahel, samuti tee ääres ida- ja läänepool Aegviidu jaama. Autor väidab, et see metsatüüp Eestis laialdastel aladel esineb ja meie metsades kohati tähtsa koha omab. Sageli leidub ta soostunud aladel. Taimeestik on, nagu Soomegi samases tüübis, va-

helduv, ülekaalus on *Vaccinium vit. id. Calluna vulg.*, *Pleurozium Schreb.*, *Dicranum undulatum*, *Hylocomium prolifer.*, *Vaccinium myrtillus*, *Melampyrum pratense j. t.* Proovitükkidel mänd 80 a. 13 m, 110 a. 17 m, 150 a. 19 m kõrge IV bon. liivamaal. Teistest puuliikidest esineb kuusk, üksikult tamm, haab, pihlakas ja kadakas. Nagu *Calluna*-tüübis, nii esineb Eestis nähtavasti parematel maadel ka *Vacciniumi*-tüübis alatuüp, mis erineb rikkalikuma taimeestikuga ja männi parema pikkusekasvuga. Nii oli Aegviidu jaama ümbruses selle alatuübi proovitükil 60—70 a. männi kõrgus 15—18 m. Seda alatuüpi nimetab Linkola *Hypochoeris-Vacciniumi alatuübiks*, mis on vaheastmeks poolsalude rühma kuuluvasse *Vaccinium-Fragaria* tüübile.

Metsataimeestik, mis Eestis liivaluudetele tekib, kaldub autori tähelepanekute järele, mida ta Saaremaal ja Narva-Jõesuus teinud, *Vacciniumi* tüübi poole, kuid kohati, kus lendliiv relatiivselt lubjarikas, lähineb metsataimeestik *Vaccinium-Fragaria* tüübile.

2. Värske metsade rühm.

Sellesse rühma kuuluvaid metsi leidis autori väitel Eestis märksa suuremas ulatuses, kui nõmmemetsi. Nad esinevad igalpool ja moodustavad kohati valdava enamuse metsadest.

Myrtilluse-tüüp (MT). Selle tüübi metsi leidis autor peale Abruka ja Loodemetsa igal pool oma peatuskohtadel. Enamikus esineb ta siin ja seal teiste tüüpide vahel kõrgematel kohtadel. Kohati (*Vasulas*, Kärdes, Punasool) leidub teda harva, suurematel aladel esineb ta Järvemetsas, eriliselt aga Voltvetis, peale selle veel Aegviidul. Pinnas paistab enamikus kehva morään või savikas liiv olevat, III (-IV) bon. Proovitükkidel 100 a. mändide kõrgus 22 m, 150 a. 24 m (*Kastre-Perav. kv. 60*).

Alataimestikus valdavas enamuses *Vaccinium myrtillus*, *V. vit. idaea*, *Deschampsia flexuosa*, *Majanthemum bifol.*, *Melampyrum prat. ja M. silvaticum*, *Trientalis europ.*, *Hylocomium prolifer.*, *Pleurozium Schreb.*, *Dicranum undul.*, *Luzula pilosa j. t.* Puudest on männi

kõrval kuusk, üksikult kask, haab, pihlakas, kadakas, tamm, raeremmelgas.

Oxalis-Myrtilluse-tüüp (OMT). Ka seda tüüpi leidis autor peale Abruka ja Loodemetsa igal pool oma peatustel. Järvemetsas ja Voltvetis kuulub suurem osa autorile silmapuutunud metsadest siia tüüpi, Vasula ja Punasoo käigul leidis ta neid vähe. Schmidt, Russovi, Gruneri ja teiste Eesti metsataimestiku kirjeldused kuusemetsadest lasevad oletada nende suhtumist enamikus sellesse tüüpi. Taimkate sarnaneb vastava Soome tüübile, proovitükkidelt saadud andmetest paistab silma, et *Rubus saxatilis*, *Geranium silv.*, *Linnaea borealis*, *Solidago*, *Hieracium umbellat.*, *Convallaria majalis* ja *Calamagrostis arundinasea* relatiivselt vähemal arvul ja harvemini esinevad kui Soome vastavas tüübis. Sellepeale vaatamata omab aga see tüüp Eestis lopsakama mulje Soome omast, nimelt esineb *Oxalis acetosella*

sageli rikkalikumalt, *Vaccinium vit. id.* aga harvemini kui Soomes. Eesti tüüp langeb väga ühte vastava tüübiga Alandi saartel, eriti Saaremaa tüüp sarnaneb silmapaistvalt Alandi omale.

Proovitükkidel II bon. maal (-I bon.) 120—140 a. metsa kõrgus 26—28 m, 110—115 a. mändide kõrgus 25—26 m (Lagenõmme).

Taimkattes valdavad *Oxalis acetosella*, *Majanthemum bifolium*, *Melamyrum silvaticum*, *Trientalis europ.*, *Anemone hepat.* ja *A. nemorosa*, *Rubus saxatilis*, *Pyrola secunda*, *Deschampsia flexuosa*, *Luzula pilosa*, *Carex digitata*, *Calam. arund.* *Vaccinium myrtillus*, *V. vit. id.*, *Hylocomium prolifer.* *Pleuroz. Schreb.*, *Rhytidiad. triq.* *Dicranum j. t.* Põõsastest esinevad kadakas, sarapuu, vaarikas, paakspuu. Puude koosseis on kuusk, mänd, üksikult haab, kask, lepp, tamm, pihlakas.

(Järgneb.)

Enam tähelpanu metsapõlemise hädaohule.

K. H. Arffman.

Metskondadest saadud metsapõlemiste statistilised andmed on mõnestki huvitavad, kuid sugugi mitte rõõmustavad. Kindel on, et seniks, kui jätkub metsi, kestavad ka metsapõlemised. Kuigi sagedasti võib metsa süttimist kirjutada inimeste hooletuse arvele, on tõsiasi, et pooled metsapõlemised tuleb panna piksesüttimise arvele. Inimesi võib sundida toimida antud määruste järele ning neile võib teha selgeks, millist kahju võib tuua vähenevatele metsadele kõige väiksemgi hooletus, pääseb siiski punane kukk kirema meie metsades ja möllama meie puies-tikkudes.

Ettevaatuse suurt tähtsust tuleks teha inimestele selgeks õigel ajal ning viisil antud juhatuste, näpunäidete, kohusetunde äratamise, ent eriti just avaliku sõna, kõne ja kirjutuste kaudu. Vähe aitavad siin üksi laiaulatuslised trahviärvardused.

Metsapõlemiste arvu ja tulekahjusid võib vähendada tunduvalt. Metsapõlemisi on aga alati. Ähvardavate

kahjude ärahoidmiseks tuleb varustada edaspidi võimalikult laiaulatusliste kavade ja töödega. Erilise tähelpanu osaliseks peaksid saama just metsapõlemisesse puutuvad küsimused metsakaitse- ja metsakorraldustöödes.

Metsapõlemise kustutamisel on kiirel ja otsustaval abil mitmekordne tähendus. Metsapõlemise kustutamise paremaks õnnestumiseks on vaja töötada välja kindel kava, kus peale teedevõrgu on tähtsad ka märgu- ja teadaande korraldused varem hangitud kustutajaskonnale. Viimane mainitud töö oleks tänuvääriline ülesanne kaitseliidule. Mõnigi metsasõber oleks tänuväärne organisatsioonile, kes tahaks olla tegev ka siin kodukaitstes.

Riiklik metsadevalitsus on tegutsema alanud võimalikkude metsapõlemiste kiirema kustutamiseks. Karjala metskonnas metsapõlemist kardetavatele kohtadele Viiburi läänis, Pühajärvel on metsadevalitsus lasknud püstitada kõrgele mäele möödunud kevadel kõrge torni märgu- ja teadaannete edasiand-

Metsapõlemiste teadaande vaatetorn.

miseks. See metsapõlemiste teadaande-jaam on maast kõrge umbes 23 meetrit. Sealt otsast avaneb võrratu lai vaade ümbruskonna metsadele, kus on võima-

lik määrata kindlaks metsapõlemiskohad. Tornil neli nurgapuud on moodustatud headest pikkadest palkidest, millised on liidetud kaks üksteise otsa ja asetatud sügavasse maasse, et kõrge torn seisaks püsti. Erikõrgustele on tornile ehitatud põrandad, kust võib silmitseda üle sinisalude. Tornil alla on püstitatud väikene laudadest onn, kus suvel asub tornivaht. Teadaande tornis on telefon, mille abil võib edasi anda teadet tulekahjust. Samuti võib selle abil saada teada, kas vaht on omal kohal ning valvel. Torn on varustatud ka piksevardaga, mis torni kõrguse puhul hädavajalik. (Vaata joon.)

Sarnane torn läheks maksma pisut üle 10.000 Soome marga. Kui arvata hädahohtikumatel metsapõlemisaegadel ametisoleva metsavahi palga umbes 3000 Soome margale, siis, arvestades maaalaga, mida tuleb valvata, peaks sarnane torn tooma rohket tulu.

Metsapõlemise teadaandejaamade abil, kui näit., kolmest jaamast on võimalik valvata kogu ümbruskonna metsa, on võimalik kindlaks määrata tulekahju koht ja telefoni kaudu teatada sellest määratud teadaande keskkoha, kuhu on koondatud kustutajad, kes rühivad tulekahjukohale varem valmismääratud teid kaudu ja päästavad palju tuhandeid hektareid metsa, mis hävineb meie vähenevast metsast igal suvel.

„Metsätaloudellinen aikakauskirja.“

Näkk.

Hall udu ronib magava jõe kohal, keereldes edasi... Magavad pajud, kummardades vette. Kõik on vaikne... Isegi konnad magavad. Harva hüppab mõni kala.

Maitsekalt lõhnab tule suits, millel keeb jahimeeste söök. Tule ääres kaks kirglist kütti. — Juhan Pauk, endine elumees ja ohvitser, kes kõik oma varanduse joonud maha ja nüüd mahajäetud metsanurgas tähtsuseta riigiametnik ja Jaan Väik, kohaliku suuretalu noor peremees, praegu üliõpilane.

Juhan lamab palitul, nägu ülespoole, käed pandud pea alla ja vaatleb heledalt vilkuvat tähte mustava metsa kohal.

Jaan, vilistades Porilaste marssi, askeeldab söögi kallal, segades katlakases keeva pudru puulusikaga. . .

— Noh, kokk, kas söök saab varsti või? Minul juba soolikad vilistavad... ei või ju ometi inimest niimoodi piinata, — urises Juhan.

— Varsti, vastas Jaan ja võttis katlakese tulelt. Väga maitsev on viletski

õhtusöök kütile, peale pikkade rännakute soodes ja rabades...

Paar lonksu „Estoniaki“ jookseb kehast tulise jugana läbi. Mõlemad kütid on ülevas meeleolus...

— Jaan, kas sa usud, et on näkid?

— Usun... Juba lapseeas... Mäletan, kui minu isakodus karja-Jants uppus veekeerisesse... teda kōdistasid näkid surnuks.

— Ka mina usun, — rääkis Juhan. Küll olen palju käinud ja näinud, lennanud lennukitel, autodel palju maad läbikihutanud, kuid tōde jääb tōeks, — näkid on; nendel on rohelised silmad ja juuksed, ja vetevaim ka on, elab veskirataste all ja veel muud sellesarnast värki ma usun...

Vaikisid. Kuskil kuuldus öölinnu hüüe. Lähme jalutame vähe jõekaldal...

Kõrge hein, millel säravad kastetilgad, nagu kalliskivid, hakkab ümber jalgade; raske käia. Kütid unistavad, mõtted on kuskil kaugel, kaugel...

Keerasid paju pōsastesse ja jäid kivistunult seisma... Nende ees, sammu nelikümmend eemal, vee ligidal oleval jämedal pajul, täiskuu valgel, lamas alasti näkk. Märjad juuksed olid iluduse hästivormitud õlgadel laiaili... Noor rind tõuseb ja vajub tasa. Silmad suletud... Kütid seisavad kui nõiutult, nagu oleks nad maa külge kinnikasvanud...

— Kas näed, Juhan?

— Miks ei näe siis, — vastas Juhan ja sõnagi rääkimata, haaras püssi ning hele kärakas kõlas öö vaikuses...

Samal silmapilgul sulpsatas näkk vette, ujus teisele kaldale ja karjus hirmunult: Kas olete hulluks läinud, härrad? Häbenege ometi sarnaselt hirmutada.

Kütid vaatasid teine-teise otsa suu-ri silmil.

Vaat' sulle näkk. Ja hüüdsid vabandades: Andke andeks, preili, meie arvasime, et olete vete-kuri ise... Hele naer kostis teiselt kaldalt. Minge oma tule juure... ma riietun ja tulen kohe sinna, teie hädakütid... Isegi nii suure linna pihta, kui mina, — ei suutnud trehvata...

Tuli oli peaaegu kustumas... Söed kattusid tuha korraka.

— Jaan, kuidas tegime ometi sarnase rumaluse?

— No, kuramus, ometi sina Juhan, rääkisid kõik aeg roheliste silmadega ja juustega näkkidest... Ja nüüd oleksid peaaegu selle iluduse oma näpihaavlittega vigaseks põmmutanud...

— Kui ilusad õlad, kui kena keha... sõnas Juhan mõttes.

— Sa arutad teda, nagu mõnda asja, — igakülgsest kohe...

— Naljakas mees sina, Jaan... nais-tele meeldib see...

Ligidal sahisid pōsads, kust välja astus ilus neiu... Kes teist, härrad, las- kis minu pihta? — Palun, andke andeks, mina...

— Olete häbemata. Kui alasti naine supleb, siis vaatlete teda ja pärast la- sete nagu parti... Kutset ootamata is- tus võõras tule ääre maha.

— Lubate esineda? Juhan Pauk ja see on Jaan Välk, mu sõber. Andke meile andeks, et sattusime Teie juure ja lõpuks Teid ehmatasime...

— Mind hüütakse Margo... Elan „Külma allika“ talus; läinud nädalal sõitsin pealinnast tädi juure külla... Et mind nägite alasti, — ei tee viga... ma olen ju kena? Eks ole nii? Tulge mõnikord minule külla... mu tädi on ilma hammasteta ja ta ei hammusta... Nii siis, teie arvates olen ma näkk? Naeris ja kadus pōsastesse, kust oli tulnudki... Tema ilus naer helises veel kaua metsas.

— On aga naine, ütlesid Juhan ja Jaan nagu ühest suust. Juhan lisas aga juure: Niisuguse järele oleks valmis kas või keerisesse hüppama, — vetevaimu enese käppade vahele kohe...

Nii möödusid paar nädalat. Juhan käis jahil juba üksi, — eraldi Jaanist. Kuid „jaht“ kujunes alati ikka nii, et kütt leidis enese „juhuslikult“ „Külma allika“ talu koplilt. Ja sõbrad varjasid seda teineteise eest.

Margareta, „näkk“, pealinna inseneri „suremata lesk“, suutis mõlema mehe pead segamini ajada... Ja mõlemad sõbrad heitsid jahi peale käega, pidades „jahti“ „näkinie“ peale, — vargselt teineteise eest.

Ükskord, kui päev oli juba kõrgel, Jaan, varustatud püssiga, tolmunud jahisaabastes, ruttas töötatud talu juure ja juhtus nägema järgmist pilti: heinasao otsas, õrnalt riietatud, veetlevas asendis, lamas Margo... Tema kõrval põlvitas, samuti jahiiülikonnas ja saabastes Juhan ja suudles kirglikult „näkki“ paljast käevart öla juurest.

Vaesel Jaanil läks pea segaseks: kuidas nii, ometi see äraandja rääkis eile, et läheb kaugele soo peale „Kõrgemäe“ taga... Juudas niisugune... kuid ka temakene on kena... lamab ja naeratab.

Jaan keeras järsku tümber ja jooksis talust eemale. Tema koer oli õpetatud kirjakandja osa mängima ja kandis Juhanile alati kirju, kui teda oli tarvis kutsuda... Jookstes metsa servani, rebis Jaan värisevate kätega taskuraamatust lehe ja kirjutas selle peale: — Silmapilk laskma. Ootan oru kaldal, piksest purustatud puu juures. Ilma sekunditideta, kurat võtku, jahipüssidest. Ma ei luba enese kallal narri-misi... Nii teevad kaabakad. Teid austades Jaan Välk.

Leht anti „Dianale“ hammastesse ja neljajalgne kirjakandja kihutas kui tuul heinasao juure. Lamades maas, ootab armunud Jaan oma vastast.

Diana tuli juba ammu tagasi lühikese vastusega: „Olen nõus. Pauk“. Kuid vastast ei tule ega tule. Kuid, — kellegi sammude all krõbisesid kuivad oksad. Ilmub oodatav.

— Teie soovite minuga asja lahendada kahevõitluse teel?

— Soovin... Jahipüssidest? — Minugi pärast... Olen valmis... asuge kohale...

Padrunid pannakse püssidesse. Kaugel kuulduv kagu.

— Kuulete, seal on tunnistaja... kui ta viis korda kukkub, siis laseme...

— Olen nõus.

Kurvalt kukub kagu: ku-ku, ku-ku...

Veel mõni sekund ja paugud müri-sevad ning üks kahest kukkub veriselt murule, laeng haavleid peas...

— Hullud, mida te mõtlete teha... kuulduv järsku orust, — jätke kohe...

See oli „näkk“, kes aimas ette, et tema austajatel on kurjad plaanid ees... Mõrudate nägudega seisavad vastased. Püssirauad langetuvad alla. — Küll on rumalad, vadistab Margo, — ma armastan teid mõlemaid... ühevõrd... Jumala eest... nii, et ma ei tea isegi, keda valida... Teie, kallid, mul tuli ideaalne mõte... Ma saan olema selle päralt, kuulete, kõik, kõik selle päralt, — kes homme lõunaks toob mulle rohkem linde... Homme võite soodes ja rabades põmmutada niipalju, kui tahate, kuid täna ärge raisake minu pärast padruneid... kõlbavad homme.

Nii siis, homme on võistlus osavuse peale... Teie mõtelge, mina, kui auhind, — olen kena... kas pole tõi?

Halvasti magasid kütid sel ööl. Vara hommikul, kui päike vaevalt tõusis, kõndisid sõbrad juba soodes ringi. Kuid linde, nagu kiuste, ei ole näha. Palav. Koerad liputavad süüdlaselt saba. Jaan läks „Rabasoole“ ja Juhan „Kõrgemäe“ taha. Meeleheitel mõtles igaüks vastast oma ette teise kohta: „Temal vist juba jahikott saaki täis“.

Närvid olid pingul. Sel päeval sõbrad-vaenlased lasid osavalt... märgist ikka mööda.

Lõunatunniks sõitsid „Külmade allikate“ juure kaks sõidukit: Juhan vedruvankris ja Jaan pikavankriga. Mõlematel jahikotid saaki täis.

„Näkk“ tuli trepile nendele vastu. Vastased panid oma jahisaagi tema jalge ette trepile, teineteisele uhkelt silmi vaadates.

Margareta kutsus köögitüdruku...

— Loe, Minna, saak üle, kuid ära eksi, muidu jääd härrade tänuks ilma...

Minna hakkas lugema. Loeb ja nuusutab... — Preili, linnukesed on vanad... — Kuidas vanad? — Vaadake ja nuusutage sabapoolt... need ju läinud aasta linnud...

„Näkk“ vaatas armunud kütide peale. Mõlemad seisid punased, kui keedetud vähid.

— Linnast, lihapoest ostsite, petised, — tunnistage üles?

— Pettis, paksumaoline kurat, — haisevad linnud andis... rääkis Jaan.

— Saagu ta korralikult läbipeksetud, kurinahk, — lisa Juhan juure.

— Teate, härrad, leppige parem ära... Täna hommikul sain pealinnast telegrammi... andke andeks, kallikesed... Olen kui harakas: kutsuti mind linnast

ja sinna jälle lendan ma ära tagasi... andke teine teisele käsi... ärge pahan- dage minu üle. Aga nüüd lähme ja ja sööme lõunat, muidu tädikene saab kurjaks.

H. P-pp.

Puisniidud ja kadakaväljad Sõrves.

Ed. Viirik.

Puisniidud on alad, mis Sõrves pinna järgi lõviosa moodustavad. Kasvavate puude ja põõsaste tõttu mis 25—50% heinamaa pinnast oma alla võtavad peab sarnast heinamaad palju olema, et loomade ülalpidamiseks tarvilikku hulka heina saada. Ühtlasi on puisniidud ka kohad, kust talunik osa kütte ja pea kõik lehtpuu tarbematerjali saab, sest siin esinevad puuliigid, alates lepaga ja lõpetades saare ning tamme- ga; puude väikesed oksad köidetakse kimpu ja kuivatatakse varjus, mis loomadele toiduks läheb.

Sõrves esinevaid puisniite võiks, nende taimestikku ja maapinna olusid arvesse võttes, 3 tüüpi jagada: 1) niisked puisniidud, 2) kuivad puisniidud ja 3) tammikpuisniidud.

1) Niisked puisniidud. Puudest esinevad siin kask ja sanglepp, mida niiskemaks muutub pind, seda suurem ülekaal on kasel. Harva esi- neb ka haab ja kuusk või üksik saar. Põõsaliike on üsna vähe, esireas paju- dega (*Salix cinerea*, *S. nigricans*, *S.*

Niiske puisniit.

Foto V. Matilisen.

repens, *S. aurita*) mõned üksikud paaks- puud, harva mõni kadaka- ja lodjapu- põõsas.

Taimkate koosneb valdavas enamuses kõrreliste ja tarnaliste (*Carex*) lii- gist, kusjuures vesisemal kohal viima- sed ülekaalu võtavad, kuhu seltsivad *Eriophorum augustifolium* ja isegi *Prag- mites communis*. Põõsaste lähikonnas kasvavad angervaks, madal mustjuur (*Scorzonera humilis*) maikelluke jne.

Niisked puisniidud on ülekaalus

Foto V. Matiisen.

Kadavälja tekkimine endise kena männiku asemele. (Indo küla karjamaa).

rannaäärsetes kohtades ja osalt ka keskmisel transgressiooni alal, mõnes kohas on nad isegi nii vesised, et kannavad sooheinamaa ilmet, kus esineb jändrik sookask mõne sanglepaga (näit. Maantee ja Karuste küla heinamaad poolsaare lõuna otsas).

2) Kuivad puisniidud. Need puisniidud on ülekaalus Kesk-Sõrves, esinevad ka ranna läheduses kuivematel kohtadel. Puuliikide poolest on need alad kõige liigirikkamad. Alanevas järjekorras esinevad kask, sanglepp, saar, kuusk tamm, poopuu, haab, juba harvem jalakas, pärn ja vaher. Põõsastest esinevad pea kõik poolsaarel leiduvad põõsaliigid peale haruldaste, rohkuste järgi esinevad: sarapuu, paakspuu, viirpuu, türnpuu (*Crataegus monogyna*), kontpuu (kukerkuusk) (*Cornus sibirica*), metsõunapuu, magesõstar või neitsisõstar (*Ribes alpinum*), kuslapuu (takispuu) ja lodjapuu (õitspuu) harvem juba pihlakas, pajud, türnpuu (vihur) kibuvitsad (*Rosa canina* R. *to mentosa*) ja kadakad, üsna harva tomingas ja valgelepp.

Rohttaimist on domineerivad laialehised taimed iseäranis põõsaste übruses [maikelluke, leseleht, lillakas, kuupävarohud (*Melampyrum*) süstleht, teeleht, laialehine kareputk (*Laserpicium latifolium*), kâpaliste liigid (*Orchis*, *Listera*, *Platanthera*), tulikad jne.] rohkem lagedal madal mustjuur, kastevars, kastikud, *Briza media* jne.

Niiskematel kohtadel on kask ja

sanglepp ülekaalus ühes saarega, põõsastest esinevad rohkemal arvul pajud ja paakspuu, rohttaimist laialehine lopsakas rohi, kuna kuivemad kohad rohkema tamme seguga iseloomustavad ja pindkate sisemaa kuivade maisaheinamaade laadiline.

3) Tammiku puisniidud. Nagu oma nimetuse, nii ka asendi poolest, on viimane puisniidu tüüp erinev kahest eelmisest. Nad põle iseloomustavad teatud aladele ega moodusta ka suuremaid üksusi, vaid esinevad saartena niiskete puisniitude kõrgemal kruusakünkail, mis ümbruskonnast 0,5—1,5 mt. kõrgemale tõusevad. Sarnaseid tammi kuid leidub suuremal määral Tiinuse end. mõisa puisniitudel, poolsaare läänepool Siplase oja ümbruskonnas ja lõunatipus asuva Maantee ja Karuste küla mägedel, puisniitudel. Puudest on siin enamusseltsina, tamm, millele seguneb suurema või vähema huljana kaske ja saart, leidub ka mõni üksik kuusk, jalakas ja vaher. Põõsastest võib siin pea kõiki samu leida, mis rõskel puisniidul esinevad, kusjuures pajud peale kõrvpaju (*Salix aurita*) enam ei esine, samuti ka paakspuu ja kadakas üsna haruldased, ülekaalu võtavad sarapuu, viirpuu, kontpuu ja metsõunapuu, kuna teised vähemuses.

Rohttaimestik koosneb laialehiseist, mis ainult kõigeparemais lehtmetsis esinevad — naat, maikelluke, heinputk, kuutõverohi (*Polygonatum multiflorum*), hammasjuur, lillakas, *Platanthera bifolia*, *Listera ovata*, metskannike, kevadine kureläätš, mõningad kõrrelised jne.

Foto V. Matiisen.

Kuivatüübiline puisniit.

Tammed on 14—18 mt. kõrged ja 18—30 cm. diam., siin on ka nende juurdekasv kõige parem, nii on 40—60 a. tammed 15—18 cm. diam. Kännust on tammed 110—150 a., 40—55 cm. diameetriga, aastaringid on korrapärased ja tamme kohta väga laiad. Tammed on kõik terved, ka siis, kui nad üle 200 a. vanad, kuna saar tihtilugu seest mäda on, ka pole saare juurdekasv nii hea (108 a. kännust 19 cm. dm.). Tamme ja saart kasvatavad talunikud vanemaks, et temast tarbematerjali saada, kuna kask, sanglepp j. t. juba

dagi tammikpuisniidu sarnast kõrgel keskmise transgressioonilava piiril oleva kruusaseljandikul (Karuste ja Rahuste küla lähedal), siin on tammed merituulte tõttu madalad ja haralised, et nad seetõttu tarbepuuks kõlbmatud, siis on nad vanemad kogu poolsaarel.

K a d a k v ä l j a d.

On tõenäolik, et kadakväljad on raiutud metsa asemele karjatamise tagajärjel tekkinud (nagu seda ka hra E. Schabak 1924. a. „E. Metsas“ väidab), vanemad inimesed teavad tihti jutustada mõnest praegusest kadakasest karja-

Kadakaväli mere lähedal. (Valge laik keskel on vesi).

Foto V. Mattisen.

10—15 cm. jämeduselt raiutakse peamiselt kütteks. Kase, sanglepa jne. juurdekasv on kuival puisniidul kõige parem (nii näit.: kask 45 a. kännust 17 cm., sanglepp 53 a. kännust 15 cm., haab 50 a. kännust 12 cm., kuusk 42 a. kännust 16 cm. ja 2,5 mt. kõrg. 12,5 cm. diam.). Muidugi oleneb kõvade puuliikide hea juurdekasv vabast seisust puisniidul ja meelepärasest pinnasest, et omavaheline võistlus puudub, siis pole ühelgi kõrguskasvuga kiiret, vaid laiutakse rohkem võsa, seega on puie kõrgus puisniidul 10—15 mt.

Jäetakse niitmise järele, siis saab puisniidust pea lehtmets, nagu teda näha võib Karksi ja Tiinuse mõisa lähedal. Paaris kohas leidub ka mi-

maast, et seal enim ilus palgimets asunud, kust külade ehitusmaterjal veetud, raideil tekkis lopsakas rohukasv, kuhu kariloomad lasti, lehtpõõsad ja kännuvõsa sai karja poolt hävitatud (kui end. mets oli segamets), jäid järele kadakad. Männikutest on saanud seega nõmmesarnased kadakväljad (hra Schabaki männi tüüp) mis loomale söödavat rohtu üldse ei kasvata (pindkattena esinevad kukehari (Sedum acre), söötreiarohi (Herniaria glabra), paganapeed (Filago arvensis), kadakkaer (Cerastium semidecandrum) hõredate karvadena kõrrelised-odraluste (Bromus mollis) ja kastevars (Aira flexuosa), sambalad — Tartula ruraris, Thuidium abicinum ja Peltigera liigid ning tihti samb-

lik *Racomitrium canescens*] need iseloomustavad liivaseljäandikkude kadakvälju. Kadakväljad, mis sega- ja lehtmetsa alt tekkinud (hra Schabaki tamme ja kase tüüp) kasvatavad küll rohttaimi, kuid

Foto V. Mattisen.

Tammikpuisniit. (Merituulte mõjul tammed madalad ja haralised).

suurele kariloomade hulgale ei jõua need lagedad väljad siiski küllaldaselt enam rohtu kasvatada, mis tõttu ka need kadakväljad peatselt peale karja väljalaskmist paljaks muutuvad, siis algab

tormijooks riigimetsade peale, kus tahes ehk tahtmata peab rahva soovi niipalju rahuldama, kui võimalik ja kus ta met-sale väga suurt kahju ei sünnita. Seda privileegiumi saavad ainult need külad kasutada mis riigimetsa läheduses, karjatamiseks antud mets piiratakse aiaga ja lastakse loomad omapead sisse, kes ise õhtuks värava juure ilmuvad, et värava avamisel koju minna. Häda siis, kui kuskil aed maha on murtud lehmade poolt, algab kibe loomade otsimine mööda metsi ja heinamaid, mis teinekord alles paari päeva pärast tagajärgi annab. — Ja need kadakad ise, mida lubjarikka liivase maa tõttu igal pool leida võib, omavad teinekord loomade kärpimisel üllatavalt ilusaid kujusid, mida aedniku kunstiga raske saavutada, küll leidub neid suurte ja väikeste keradena, kuhikutena, püramiididena jne., aedade ääres ja põllupeenrail on tihti kõrgetüvelisi eksemplare, mis üle 10 sm. diam. ja 4—6 mt. kõrged, Ide külas on isegi ühe hoone seinas kadakane palk, mis seal juba kolmandat hooneiga seisvat.

Metssigu jälgimas.

Mälestusi taigaelust **P. L.**

Juba teist päeva jälgin metssea karja Sihotaliini mägestikus. Mäeseljäandikult orgu ja orust üles mäeseljäandikule viis keerutades ja põimides puude ja põõsaste vahelt edasi suur teerada, kust läbi võis läinud olla umbes 50 metssiga. Ümbruskonna seedri- ja tammepeuu metsaalused olid ülestuhnitud, eht seatööd oli tehtud iga viljakandva puu all, kus nahka oli pandud seedripuu pähklad ja tammetõrud ja pärast seda, nagu tänutäheks pahupidi pöördud puude alused. Põline laan ei jätnud kasvatamata sigade tööd: vanadel tõngermaadel kasvavas lopsakalt noor taim, seemnetest, mis sattunud seal mulda tõusis üles uus mets. Vene lauliku Krõlovi mõistulugu sea tänamatusest ei olnud Siberi taigas märki läinud. Oma sportliste kalduvuste poolest jääb siga seaks

elagu ta kodus, ehk metsas: ta tustib maad kui asjaarmastaja, harjutades oma kärsa ja püherdab igas ettetulevas porilombis ennast karastades välja. Selleks oli taigas, mäeveergudel, ära kasutatud iga porilomp, kus perekondlised mudavannid olid võetud ja edasirännakul rohi ja põõsad maha nõretavast mudast üle võõbatud. See võõp oligi selgeks teenäitajaks sigade jälgimisel. Kuid ju teist päeva sigu jälgides leidis võõp rohul ja põõsaste lehtedel ikka kuivanud ja valge, mis lasi oletada, et seakari veel läheduses ei olnud. Ikka edasi tungis ta kõrgemate mägede suunas ja tundus, et sarnast pikka rännakut oma alalistelt asumaadelt ei võetud ette ilma surveta: kus Sihotaliini mägestikus elasid metssead, sinna armastas ka hiilida Ussuri tiiger ja võis arvata, et see

elukas ka sigade järele liikus, muidugi mitte mööda jälgi, nagu inimene — kütt, vaid instinkti järgi, mööda otsemaid ja soodsamaid teid.

Kas ei arva ehk lugeja, et siis vast väga kardetav oli üksinda koeraga taigas hulkuda, kui seal põõsaste vahel varitsemas oli suur ja võimas tiiger? See näitab küll nii olevat, esimest korda taigasse sattudes, siis paistab, nagu oleks inimeselaps sinna saadetud metsloomadele söödaks. Laiad tallermaad karujälgi, tiigri küünte kallistu-

vastuoksa, teie ei saa näha ühtegi neist koletistest, keda mõttekujutus teile põõsaste taha nii hirmuäratavalt ette maalib. Ja siis mõistate viimaks, et inimene, suur looduse kuningas, paneb ennast ka taigas instinktiivselt kartma tugevaid metslasi, kes oma harjunud elukohtadest põgenevad, kuni seal valitsemas on inimene. Sellest ajast hakkate rohkem tähelepanu pöörama sääskede ja kihulaste parvedele, kui suurte murdjate jälgedele.

Nii liikusin ka mina vabalt mäges-

Karujaht Sondas.

Karuküttid vasakult paremale: härrad Kaljo, Rabba, Lydemann, Anton, Vrangel ja Harpe.

sed puutüvedel*), metstküttide kihvaihumise kohad puudejuurikatel lasevad oletada, et iga puu ja põõsa taga inimlast võiks varitseda mõnesugune murdja.

Öösel telkis, unest ärgates, jääte kuulutama, kas ehk läbi metsakohina ei kuuldu murdjate tasaseid samme. Olete ikka valmis hädaohule vastu astuma ja seisate relvastud pealaest jalatallani. Kuid möödub kuu, möödub teine ja teie näete omaks imetuseks, et mitte ükski loom teid ei varitse,

*) Tiiger armastab, nagu kasski „teritada“ oma küüsi puu küljes, jättes puutüvedele oma küünte jäljed — pikad kriipsud — järgi.

tikus, tundes mõnu sügisel ilutsevast loodusest. Õhk oli haruldaselt selge, iga hää l kajas mägestikus mitmekordselt kaugusesse. Puude otsas klõnksutasid vöödilised Siberi oravad (burunduk); mäeveergudelt avanesid silmade ette suurepärased panoraamad: kaugel silmapiiril heljusid õrnas sinas mäeseljandikud, lähemad mäeahelikud olid aga värvitud helekirjusse rüüsse: sügisel veripunaseks muutuvad vahtrametsad vaheldusid mäeveergudel helekollaseks muutunud kasesaludega, neid raamis mäeharjadel ja jalgel kasvas roheline okaspuu met-

sade palmik. Valminud metsviinamarjade ja kis-mõssi põsastelt lendasid vurinal üles metspüüd ja igakord, kui puust mööda läksin, kus püü istus ja selle sinna istuma jätsin, vaatas suur Siberi laika, minu alaline taiga seltsiline, minule etteheitvalt otsa: miks maha ei kõmmutanud. Kuid lasksin püssi ainult niipalju, kui söögiks tarvitasin, kaasas kanda seda saaki tarvis ei olnud. Paksult leidus püüsid igal pool, kus kasvasid väänmarjapuud. Mõnuleval meelel rändasin edasi kindlas teadmises, et varem, ehk hiljem suure seakarjaga kokku puutun.

Viimaks teise päeva keskpaiku leidsin mägedes sigade püherdamise koha, kust nad värsket võõpa põsastele jättes edasi olid rännanud. Nagu püüti rinnust looduse armastaja vaikne rahutunne. Jahimees, kel püss valmis iga sekund surma külvama, kel silmad igal pool ja kõrvad tungisid ka vähemasse krabinasse, astus edasi. Koer rihma otsa, seljataba. „Vait, kui sukk!“ Metssea karjale lähedale tungida võis teatud ettevaatusega, alati ükskord, kui aga see pere kord ära peletud sai, siis olid nad ettevaatlikud ja päevade viisi võis neid jälgida, ilma et nad endale ligi oleks lasknud. Sellepärast sammusin edasi suure ettevaatusega. Teerada viis orgu ja mööda orupõhja üles kahe järsu mäe vahele. Need on otsitud kohad, kuhu sead end armastavad varjata neid varitsevate murdjate eest. Siin pidi arvatavasti ka lahing tulema.

Koer läkski kärsitumaks ja juba kuulsingi eemal metsa all sigade tasast rõhkimist. Jahimehed! Eks ole see põnevamaid momente jahimehe elust, kui kuuled loomakarja läheduses, aga teda veel ei näe, kui tead, et iga moment võib võimalus avaneda lasta, aga peab end tagasi hoidma, et mitte enneaegu tehtud väärsammuga tervet jahti ära rikkuda. Käed värisesid püssi hoides, kuid vanad kütid teavad ka, et niipea kui püssi palgesse tõstad, omab see kindluse ja pauk on tabav. Nii olen näinud kunstniku lõuendi ees, kelle värisevas käes pintsel hüppab, kuid niipea kui see on sattu-

nud lõuendile, maalib ta imeväärt joone. . . Ruttu astusin ntüüd edasi ja nägin mõne sammu pärast puude vahelt suurt seakarja pead ülestõstetult kuulatamas, vast sada sammu minust eemal. Ühe sekundiga viskasin põõsa alla maoli, sihtisin ja lasin püssi tühjaks kõige lähemalseisva sea pihta, samal ajal koera rihma lõksutisest vabastades. Seakarjas tõusis hirmus segadus ja müdin. Vuh-vuh! vuh-vuh! lasksid sead kuulda ja põgenesid otseteed mägedesse üles. Kuid sead ei armasta põgeneda ülessemäge ja varsti kuuldus, kui kari priginal tagasi pöördus. Kari lõhkus otse minule vastu. Laadisin silmapilkselt püssi. Puu varju hüpatas põmmutasin esimesele puude vahelt välगतavale seale pihta ja nägin, kuidas siga nina ees põõsa alla kukkus.

Jäin hädaohtu suure seakarjale ettejäades. Kuid koer kihutas neid taga ja nad ei pannud tähelegi põsastest läbi põgenedes, et peavaenlane nende ees puuvarjus seisis. Oleksin veelgi lasta saanud, kuid hämmastanud karja suurusest, ei tulnud minule seda enam meele. Ja see vast oligi parem: nüisugusel korral ei hooli sead loodusekuningast mitte midagi ja rebivad kihvadega puruks iga eesseisva vaenlase. Nagu laava suure mürinaga möödus seakari. Veel vaatasin imestunud pilgul karjale järgi, kuulates, kuidas see kavaleeria kaugusesse kadus, kuid minu tähelepanu oma peale tõmbas koera kuri haukumine. Truuks oli ta jäänud oma jahiinstinktile ja ei kihutanud kaugele järgi suurele seakarjale, vaid pidas silmas haavatub looma. See oli viimase pauguga lastud siga, kes katsus veel põõsasse pugeda, kuid seisma jäi koera pealetükkimise ees, selg pöördud vastu puud. Lasksin paugu ja haavatud loom vajus alla. Joostes edasi esimese pauguga lastud sea kohale, leidsin selle sirgus maas olevat.

Jahisaak oli suur, see oli ka sama tarvilik, sest mina ei olnud taigas fik-sinda. 15 töölist ootasid minu tagasitulekut pikkisilmi ja olid valmis saaki ära tooma kümnete verstade tagant.

Lahkasin pead ja tirisin nad kalju pragude vahelt nõrisesse külmavee allikasse, kuhu nad peitsin kivide vahele ja okste alla. Okste peale panin kaks äsja väljalastud püssipadrunit. See pidi hirmutuseks olema saagihimulistele murdjatele.

Enne kui tagasirännakut alata, võtsin kaardi, et orienteeruda, kuidas laagri juure jõuda kõige otsemat teed. Istusin kivile. Korraga tundsin, et

minu süda polnud millegiga rahul. Teadsin väga hästi, mis see tähendas: tappa taigas vabalt elutsevaid loomi, ei olnud kooskõlas minu parimate tunnetega. Kuid see oli nõrkus, mida ma kõikide eest varjasin. Andudes jahikirele olin valmis alati esimesel juhusel tormama jahirännakuisse, mis nii mõnigi kord riskantseks kujunesid, kuid saatuse soovil ikka õnnelikult lõppesid.

Linnukoera õpetamisest.

E. Milk.

Et meil linnukoera õpetamise kohta eestikeelne kirjandus peaaegu puudub, ka vastavaid tõlkeid väga vähe olemas, ja et linnukoera õpetamine igale kütilis o m a l e erilist lõbu pakub, siis julgeme alljärgnevate ridadega „Eesti Metsa“ — kui meie ainukese jahiasjanduse ajakirja veergudel seda küsimust puudutada, kusjuures juba ette andeks palun, kui minu arvamised mõne vana küti arvamistest lahku lähevad, sest minu tähelepanekud ja kogemused ei ole kuigi suured. Alljärgnevate ridade peaotstarb seisab ka vast selles, et linnukoera õpetamise alal antud pisikeste näpunäidete kõrval äratada huvi metsa ja jahimeeste peres selle küsimuse vastu, välja kutsuda sellel alal mõttevahetust, kus küsimus igakülgsest valgustatud võiks saada.

Meie jahimeeste peres ei ole minu teada seda küsimust autoriteetselt käsitatud, ehk küll meil isegi koerte koolid riigi poolt ülal peetakse ja kuuldavasti ka mõni vana kütt linnukoerte õpetamise alal oma käe peal tegutseb.

Küsimus on enesest igale väga huvitav, ka sellele, kes ei kavatse oma koera õpetada, sest küsimuse käsitlemisel on paratamatu vaja analüüeerida koera psühholoogiat, ning ma usun, et alljärgnevad read aitavad ehk niipaljuigi kaasa, et iga peremees vähemalt oma koera tundma õpib! Koer on igale jahimehele tema kõige parem ja truim sõber, vast veel rohkemgi, kui hobune

ratsanikule! Ja meie teame, et hea jokey oma hobust kuni peensusteni peab tundma: peab tundma tema iseloomu, tema tervislist seisukorda, kehaehitust ja psühikat. Siis võib jokey julge olla, et kombineerides treeninguid nende omaduste järele, tema ka maksimumi oma hobuselt jooksus tagasi saab. —

Samuti on ka koeraga. Et koeral ja iseäranis puhastverd koeral, oma hingeelu on — seda teame juba karjuse päevist saadik; sellest on ka kirjutatud rida tuntuid kirjanikke-psüholoogide! Kui tihti ei imesta meie, et kuis võib üks koer niivõrd tark olla, et inimese käske täpselt täita, igasuguste trikkidega hakkama saada (tsirkuse koerad, koerad filmis) jne. — imestame, et koer nagu saaks aru inimese jutust. . . Sealjuures toome ikka võrdluseks mõnda karjakraansi, kes on ja jääb ikkagi krantsiks. Ajab loomad kokku ja püsib karja juures ainult seniks kui leivakanikat näitad!

Igal koeral on omajagu mõistust — nagu inimeselgi. Ühel on teda rohkem, teisel vähem. Ilmkahtlemata on üks ehk teine külg mõistust ühel ehk teisel tõul püsivuse tõttu enam-vähem väljaarenenud. Nii on puhastverd linnukoera kutsikal linnu pealeseismise omadus kahtlemata pärivuse saavutus; politseikoertel kurjategija tüübi kindlaks tegemine samuti pärivuse saavutus; perrharidiinertel — hädasolijate ülesotsimine ja

avitamine samuti pärvuse tagajärg. Kuid üldse on igal tõukoeral mõistuse piirid enam-vähem ühesugused. Ka hea tahtmise juures võib ka linnukoerast välja koolitada hääd politsei-, sanitaar- jne. koera ja vastupidi. Moodne kasvatus-teadus on rajatud ainult sellele, et kasvataja peab tundma kasvandikku ja siis meetodi kava. On kasvandiku tundma-õppimine kerge — on ka tema kasvamine kerge — ja ümberpöörduvalt!

Kutsikas on samuti nagu 7—8-aastane laps ja sellena peab teda õpetaja ka kohtlema. Mida kõrgem ja arenenum on tõug, kust võrsub kutsikas, seda ettevaatlikum peab olema tema õpetamisele asumisel. Igal õpetajal peab selge olema oma kasvandiku — kutsika n. n. „inetelligentsus“ — ja vastavalt sellele peab ta ka oma õpetusmeetodid sisse seadma. Kui kutsikas on pärit headest vanematest, kes üleskasvanud intelligent ja tubli jahimehe juures, ja satub mitte sarnastesse kasvatus- ja elutingimustesse kui tema vanemad, siis näeme tihtigi, et ta läheb metsikumaks: ei kuula sõna, hakkab vastu — jne., omab lõpuks sarnased omadused, mis paneb otse imestama, kui võrdled teda ja tema vanemaid. Vaatamata sellele, et teda on samuti õpetatud kui vanemaid.

Siin just kerkibki üles see asjaolu, mis õpetamisel puudus:

Õpetatud on mehaaniliselt, ilma kasvandiku hingeelu tundmata. Sarnast ebaintelligentset kohtlemist pole kasvandik aru saanud, ning õpetamise tagajärjel on ümmargune null.

Sellepärast kutsika õpetamisele asumisel on tarvis silmas pidada vanemate tõu puhtust ja omadusi ning kutsika enese intelligentsust. On need asjaolud selged, siis ka vastav õppekava kokkuseada ning sellest kinni pidades õpetus järjekindlalt, poolelijätmata, lõpule viia.

* * *

Puhastverd kutsikast tarka, sõnakuu-
lelikku ja täiesti head linnukoera välja-
õpetada polegi nii raske, kui arvatakse.
Vaja ainult kannatust, järjekindlust,
külma verd, koera tundmaõppimist, ning
töö sel alal peab andma tagajärgi.

Mina soovitaksin noort koera hakata õpetama juba kahekuuselt. Siis on ta kõige vastuvõtlikum ja harjub oma distsipliiniga. On küll rohkem vaeva aabitsa õpetamise juures, kuid distsipliinitunne jääb talle rohkem meeles, kui vananenult õpetusega alates ja see omadus tasub end ikkagi rikkalikult tulevase jahil peal. Linnukoera õpetus jaguneb kaheks peatükiks, tubane ja välisõpetus. Erilist rõhku peab panema just jahiaabitsa-tubase õpetuse peale. Tubane õpetus peab erilise järjekindlusega läbi viidud saama ja noor koer peab ta täiesti omama, siis on lootust, et ta ka väljas omi ülesandeid rohkem distsiplineeritult hakkab täitma. Jääb tubane õpetus poolikuks, saab õpetaja seda välisõppusel kohe tunda, sest väljas on niipalju uusi lõhnu, mis tahtmatult noore koera tähelepanu oma peale kisuivad, ning peremehe-õpetaja käsu tähelepanemata tahavad jätta. Sellepärast eriline rõhk tubase õpetuse peale.

I. Tubane õpetus.

Tubasele õpetusele asudes peab õpetaja ennast kõigepealt varustama n. n. „õppeabinõudega“.

Kõigepal on õpetajal tarvis noore õpilase jaoks n. n. „oskuskaelarihm“.

Oskusrihma võib ise valmistada harilikust juhtnahast, kusjuures see rihtm sarnaneb harilikule kahe rõngaga linnukoera kaelarihmale, ning umbes $\frac{1}{3}$ osa rihma on kahekordsest nahast, kuhu ära peidetud on väikesed naelad, teravtraat jne. teravate otsadega sissepoole. Rihm asetatakse noorele õpilasele kaela nii, et okkad jäävad turja peale, mitte kunagi kõri alla, mida eriti meeles pidama peab. Teine abinõu on umbes 10—14 mtr. pikkune harilik nõör, parem nahkrihm, teises otsas vastava lõksu ehk n. n. karabiineriga.

Omades need kaks atribuuti, asetab õpetaja õpilasele „oskuskaelarihma“ kaela, nii nagu see ülalpool öeldud, kinnitab nõõri karabiineri tõmberõnga külge, valib sarnase toa, kus absoluutselt vaikne on, et noore koera tähelepanu kellegi poolt segatud ei saaks, mis väga tähtis on; läheb ise paar-kolmsammu õpilasest kaugemale ning kaman-

dab „Siia“ ehk „tule siia!“ — Noor õpilane ei saa esialgu aru, mida see tähendab, siis tirib õpetaja ettevaatlikult nõõrist ning jällegi komando: „siia“, ehk „tule siia!“ Seda kordab õpetaja seniks, kui õpilane aru saab käsust ja ise komando peale juure tuleb. Siis patsutab õpetaja õpilasele turjale ehk silitab õpilast paar korda ja kamandab jälle. Niimoodi esialgu pool tundi iga päev treenerides on paari kolme õppetunni järele õpilasel ülesanne selge, ning varsti võib õpetaja juba ettevaatlikult eise ülesande juure asuda.

Peab meeles pidama, et õpetaja ei tohi kunagi ärritada, kui koer korruga aru ei saa käsust, ega keeldu asjatu karmilt kohtlema, vaid õpetaja peab olema rahulik, järjekindel nõudmises ja kui tarvis on, koera vastu lahke olema, teda siilitades kiitma jne. See teine tund kestab samuti paar päeva, igapäev umb. pool tundi, kusjuures meeles peab pidama, et õppetunde mitte vahele ei jäetaks, neid võimaluse korral ühel ja samal kellajal alustatakse ja igal tunnil, enne järgmise ülesande õppimisele asumist, võimalikult endised ülesanded paar kolm

Steinmetz jg, Zell a Hbch. *Sisalik päikese paistel*. Loodusest pildistatud Voigtländeri Avus Kameraga.

Teine ülesanne oleks koera „tagasi-kutsumine“. Õpetaja asub esimest ülesannet kordama ja jalutades muuseas oma kasvandikuga mööda tuba ehk ruumi, kus õpetamine sünnib, jääb märkamatuks õpilasest maha, nõõri järele lastes, siis jääb õpetaja seisma ning kamandab „tagasi!“ — Esialgu ei saa kutsikas jällegi aru, mis see tähendab, kuid väike rebimine juba mõne harjutuse järele teeb temale selgeks, et on tarvis selle käsu peale peremehe juure minna. Käsust arusaades ja peremehe juure tulles tasub peremees-õpetaja oma kasvandikule seda jällegi lahkusega.

korda korrata tulevad, see on eriti tähtis edaspidise õpetuse andmise juures ja koera tähelepanu- ning vahettegemise võime arendamisel.

On imelik, et noor koer varstigi harjub õppetundidega, kui need võimalikult igapäev ühel ajal algavad, ning nagu ootab isegi neid tunde, saab rahutuks teatava kellaja lähenedes, ning nähes, peremeest tuttavate õppeabinõudega, tuleb ise juure, seisab rahulikult kuni rihm kaela asetatakse, ning nähtavasti heameelega asub vanade juba kätteõpitud ülesannete kordamisele. . . Kui sarnane omadus õpilaselt õpetajale silma

paistab, siis võib kindlasti ennustada, et sellest koerast saab hea ja sõnakuu-
lelik koer!

Nüüd peab õpetaja oma õpilasele kinkima ka hariliku kaelarihma ilma okkadeta ning asetama kaela, ning tihtigi aitab edaspidisel õppusel väike rebimine harilikust rihma „tõmberõngast“. Juhusel aga kui õpilase peale rebimine harilikust „tõmberõngast“ ei mõju, tuleb karabiiner kohe okasrihma rõngale ümber asetada ja seda tarvitada.

Nii siis esialgu — õpetame meie

noorele koerale kaks käsku selgeks, „tule siia“ ja „tagasi“. Igatahes võib neid oskussõnu ka võõrastes keeltes tarvitada, nii nagu kellegi kodune keel on ehk soovib. Tihtigi tarvitati Vene-
maal inglise, prantsuse- ehk saksa-keelseid „käksõnu“, et ära hoida võõraste — naabrite käsutamise võimalusi. Hea koer kuuleb vaid ainult oma peremehe sõnu, ning ainult peremehe loal täidab ka võõra poolt antud samasugust käsku, kusjuures ta (võõraga enam-vähem harjuma peab! (Järgneb).

Esimene jahisaak.

Oli jälle kord kevad. Põhjatü taevakuppel oli siis ikka pilvilage ja soe lõunatuul tundus otse meelitavat metsa.

Siis, ühel õhtul kinnitasin enda võõle padrunitasku, võtsin püssi õlale ja lahkusin toast. Kell seinal lõi just kaheksa.

Hiiglasuurena näis päikene sel silmapilgul, seisis puie latvus, oli ruske ja arusaamatult kütkestav. Verev puna ta palgeil võõpas punaseks metsagi. Paar abrast pilvesiilukest tukkusid peakohal. Näis, nagu oleks olnud naelutatud need sinna.

Siirdusin risti üle koplite ja võtsin siis suuna heinamaa taguseile hallikaile, kus teadsin elutsevat parte. Õhk lõhnas vaevaltmürgatavalt tomingaist ning eha taevarannal süttis ikka enam ja enam.

Kell pool üheksa olin kohal. Põõsaste vahelt hakkas paistma sinetav veeväljake, veidi virvendav kergest tuulest. Heitsin end varju ja hiilisin edasi, püss laskevalmis, südames tuntav ärevus. Ent, kui kiuste, ei olnud tol õhtul kedagi näha.

Kümme minutit hiljem, kui olin lükanud kõrvale viimase pajuoksa ning seisin vee ääres väljas, avarus silmele linnulage vesi. Kõik oli elutu. Vaid vesi virvendas närvilikult ja kuskil, väga kaugel, tilksatas üksik veelind. Ta hää! kostus kuidagi nukrustavalt kurvvalt.

Ei tea kui kaua võisin olla seisnud nii, kui märkasid korraga kontsentrilisi veelaineid, mis näisid tulevat kuskilt põõsastevahelisest veekäärust. Sain tähelepanelikuks ning pilk kiindus sinna. Näis olevat kindel, et seal pidi olema part.

Masinlikult kergitasin vaheajal maha lastud püssikuked ja jäin ootele, nähes end juba mõtteis pardiga koju poole sammuvat. Et see mõte aga asjatu oli, see selgus kohe: part tõusis mingil põhjusel õhku ja enne kui sain teda alles näha, oli ta juba laskeauguselt välja lennanud. Ikka kaugemale ja kaugemale liugles ta üle metsa, kuni kadus lõpuks kaugusesse, tumeda, vaevalt märgatava täpina. Usun, minu uudishimulikult väljasirutatud kael oli saanud mulle saatuslikuks. Tundsin veel valusat kipi-
tust südames ja mul oli väga kahju, et ma linnule mitte järgi ei võinud lennata.

Surusin end siis sügavamale põõsasse, lootusega, et lind ehk vast hiljem veel tagasi pöörab. Laskusin põlvili mättale ja valisin püssirauale pajuok-
sast toe. Nii jäin laskevalmilt, vaade tuhniv veel, mis seisis veel ikka tühjana, igav.

Pikkamööda, peaaegu märkamatu-
l, laskusid maale õised varjud. Taevas sai tumehalliks ja puude kontuurid kui oleks laiali valgunud kevadöisesse hämarusse. Vaid õrnroosakas ehatriip kaugel taevarannal valgustas veel kahva-

tut vett. Aeg-ajalt kuulsin kergeid tuulehiile kahistavat lähedas pilliroos. See tundus, kui oleks sosistanud ööhaldjad salajaseid muinasjutte mõistmatul keelel.

Ent viimaks ometi. Siis kui olid torkinud kihulased mind kupale, märkasin kedagi liigutavat. Pimeduses ei võinud küll näha kellega oli tegemist. Ent instinktiivselt arvasin tunda võivat selles parti. Tõstsin püssi ja järgmisel silmapilgul lõikas kevadöösse paugu nuga. Kõmisev haav valgus pikkamööda laiali. Selle peale jäi kõik vaikseks. Minu esimene jahisaak näis lebavat veel. Laeng oli tabanud.

Täismehelikult pugessin nüüd enda

varjupaigast. Vaatasin esmalt kõrgi näoga ringi. Meeleldi oleksin soovinud, et keegi minu kangelasteo tunnistajaks oleks olnud. Siis hakkasin vees solistades edasi minema, et võtta oma saaki, südames seejuures mõnus rahuldustunne, mis aga pidi muutuma varsti rahulolematuseks.

Mõne sammuga olin kohal. Ning, kui palju ma enda silmi ka ei hõõrunud, ikka nägid need ebameeldivat pilti: kohal, kuhu olin lasknud, lebas selili vee peal suur sinakas vesirott, neli jalga surmaagoonias sirutatud vastu tumehalli kevadöö taevast.

4. V. 29.

L. Peets.

Jooni riigiteenijate kutseliikumisest.

J. Pipar.

Riigiteenijaskond on enamalt jaolt koondunud end küll kutseühingutesse selles selges teadmises, et ühenduses on jõud ja, et praegusaja kihihuvilises võitlusjärgus võib riigiteenija oma huvid ja viletsa olukorra parandamist teostada ainult tugevate organisatsioonide kaudu. Majandusliselt on aga riigiteenijate kutseorganisatsioonid veel algastmel ja selles peitubki see kurbloolus, et riigiteenijate kutsetegelastel puuduvad kapitaalsed võimalused ülesseatud ideede ja aadete eest võidelda, üks suurematest puudustest tundub kutseajakirja puudumine, sest ei saa ju põllumeeste, asunikude ega tööliste kutseajakirjadelt nõuda, et need riigiteenija arvamisi vassimata väljendaks, sest nende ajalehed on teatud poliitilise suunaga, milleks ainult riigiteenijat nuhelda võib. Kutsetegelased katsumavad siin-seal ajalehe veerul siiski tagasihoidlikult oma mõtteid avaldada seni, kui pole suudetud ellukutsuda oma häälekandjat, milleks käesoleval juhul ka mina „Eesti Metsa“ veerge kasutan.

Möödunud kuu 5 päeval oli Tallinnas üleriikline riigi- ja omavalitsusteenijate kutseorganisatsioonide esitus,

s. o. keskliidu saadikutekogu koos, senist keskliidu juhatuse tegevust arvustamas ja uusi põhimõtteid ülesse seadmas.

Vaatamata möödunud raskele majandusaastale on riigi- ja omavalitsusteenijate keskliidu juhatusel, energilise töö tagajärjel, siiski korda läinud riigiteenijaskonnal ammu oodatud teenistusvanusetasu seadust riigikogumi viia ja õnnelikul kombel ka poliitilisi meelsusi nii kasutada, et see seadus siiski vastuvõtmist leidis. Samuti on keskliidu juhatuse mõjutusel, riigikogu sotsiaalkomisjonis, riigiteenijate haiguskindlustuse seadus maha maetud, millega taheti arstimise kuludest 20% riigiteenija kanda jätta, kõrgemate tolliametnikkude palgakõrgendusele vastu astudes hoiti ära üksikutele palga tõstmine ja juhiti selleaegse vabariigi valitsuse tähelepanu asjaolule, et kõikide riigiametnikkude palgad on väikesed ja nende parandamisele tuleks üldiselt asuda. Riigi- ja omavalitsusteenijate pensioniseaduse muutmise eeltöödega oldi kogu aeg Vabariigi Valitsusega ja sotsiaalministriga kontaktis, kuid riigikogu volituste lõppemisega ei suudetud pensioniseaduse

muutmiseni, kus metsateenijatele erilise tähtsusega muudatus oli sisse võetud, et ka erametsa teenistuses oldud aeg arvatakse pensioni väljateenimise aja hulka.

Eeltoodud tegevuse kirjelduses tõin ma ainult tähtsamad jooned väga konspetsiivselt, sest kutsetegevust jälgivad riigiteenijatele on üksikasjad enam-vähem juba ajakirjanduse kaudu teada. Ainult seda tahaksin veel juure märkida, et keskliidu saadikutekogu kiitis juhatus tegevuse pea ühel häälel heaks.

Rohkem võiks vast huvitada lugejaid küsimus, mida mõtleb riigiteenijate esitus lähemas tulevikus ette võtta?

Riigi- ja omavalitsusteenijate keskliidu saadikutekogu leidis, et esimeses järjekorras tuleks teostada korteriraha nõudmine 20% palgast — alammääraga 20 krooni ja ülemmääraga 40 krooni kuus. Teenistusvanusetasu seadust tuleks muuta nii mitmeski osas, kuid kõigepealt tuleks teenistusvanusetasu maksta kõikidele ülemääralistele riigiteenijatele XXII palgaastme kohaselt s. o. 3 krooni kuus iga 3 aastase teenistuse järele, vähemalt teises järjekorras tuleb keskliidu juhatusel samme astuda, et kõrgendatud ja ühtlustatud lasteabiraha seadus võimalikult kiires korras saaks maksma pandud.

Organiseerimise küsimuses võttis keskliidu saadikutekogu vastu järgmise resolutsiooni: „Riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonid peavad tegutsema üldküsimustes plaanikindlalt ja distsipliini nõuete kohaselt, toimides sarnaselt, et kõik riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonid avaldaks ühist tahet, pidades kinni saadikutekogu ja keskliidu juhatusse seisukohtadest.“ Ühelajal organiseerimise küsimusega kerkis üles ka riigiteenijate ühise häälekandja asutamise küsimus, milleks keskliidu juhatussele ülesandeks tehti teid leida, kuidas ajalehe väljaandmist teostada, et võimalik oleks mõjuvõimsamalt kaitsta riigi- ja omavalitsusteenijate huvisid.

Uus riigi- ja omavalitsusteenijate keskliidu juhatus ei saanudki veel õieti ametisse astuda, kui selgus, et

Vabariigi Valitsusel on kavatsus valitsuse ja ministeeriumite korraldamise seaduse põhjal riigiasutuste koosseise kokku tõmmata ja seega ühenduses rida ametnikke ja teenijaid vallandada; keskliidu juhatus küsimust kaaludes leidis, et riigiasutuste koosseise tuleks eeskätt püüda vähendada ametnikkude loomuliku kahanemise teel ning koosseisude kokkutõmbamist teostada ainult töölihtsustamise ja töönormimisega. Kui aga kirjeldatud plaani kohaselt ametasutusi ümberkorraldudes siiski veel ametnikke vallandada tuleb, siis palus keskliidu juhatus sellekohase märgukirjaga Vabariigi Valitsust alljärgnevaid põhimõtteid enam-vähem võrdsete võimetega ametnikkude vallandamisel asutustele käsitamiseks kinnitada:

1. Ühesugustel aladel ja palgaastmetel teenijaist eelistada teenistusesse jätta neid, kes majanduslikult vähem kindlustatud;

2. vallandada neid, kes pensioni välja teeninud ja vallandamisel pensioniga varustatakse;

3. vallandada abielus olevad naised, kelle meestel 3-liikmelise perekonna elatismiinumumile võrduv sissetulek;

4. vallandada ametnikke, kes peavad mitut ametit, kõrvalistest ametitest;

5. vallandada neid, kes riigilt saanud asundustalud;

6. vallandada ametnikke, kes omanud äri ja on äriteenimisega sedavõrd seotud, et ei suuda korralikult teenistuskohuseid täita.

Vallandatud ametnikkudele, kes tõesti majanduslikesse viletsusesse võivad sattuda, tuleb leida eluülespidamise võimalusi. Eeskätt tuleks astuda linna- ja aleviomavalitsustega kontakti vallandatud ametnikkude aiamaaga varustamiseks ja võimaldada neile asunduskapitalisid laenu eluaseme soetamiseks.

Eelloetletud küsimused puudutavad üldse kõiki riigiteenijaid, kuid edasi püüan ma ka lühidalt informatsiooni anda eriti metsateenijate viimaste päevade sündmustest.

Härta Põllutööministri lahel vastutulekul õnnestus Eesti metsateenijate ühingu keskjuhatusel tänava aasta 15. maist alates Virumaal asuvat Konju mõisa elumaja ja kõrvalisi hooneid ühes suurema asundustaluga „puhke ja vanadekodu“ jaoks rendile saada, mis Vabariigi Valitsuse otsusega oli karskusliidule „joodikute parandusmajaks“ ettenähtud, kuid et karskusliit 3 aastaks sellest loobus, siis määras Härta Põllutööminister selle metsateenijatele. „Puhke ja vanadekodu“ kasutada on alljärgmised hooned ja ehitused:

1. Viljakuiv. aidaga hinnat.	Kr.	1388,15
2. Ait jääkeldriga	”	801,16
3. Valitseja maja	”	970,03
4. Sepikoda	”	135,97
5. Kasjakööök	”	98,58
6. Hobusetall eluruum.	”	2090,31
7. Elumaja	”	500,—

Asundustalu suurus on 81,39 ha, mis koosneb:

Põllumaad	14,12 ha
Niitu	9,90 ”
Karjamaad	4,48 ”
Metsa	51,27 ”
Muud maad ja vett	1,62 ha

Loodusliselt on Konju mõis väga soodsas ja kaunis kenas kohas: ta asub 2 kilomeetrit Oru raudteejaamast ja 1,5 kilomeetrit merekaldast. Väikene jõekene jookseb hoonete lähedal olevast heinamaast läbi. Konju metsas on veel kaks jõekest, mis on Eesti metsateenijate ühingu Jõhvi osakonna käes rendil, kes tänava kevadel lubasid omale paadi muretseda, et järvedel kalapüüki ja sõudmist teostada. Kaaluv tähtsus on Konju mõisal „puhkekoduna“ veel selles, et ta asub suvituskohtade raionis s. t. mitte kaugel Narvast.

Esimesel aastal andis keskjuhatus Konju mõisa südame rendile selle tin-

gimusega, et rentnik parandab ära kõik lohakile jäetud katused ja vähemad tubased puudused ja tasub riigile maarendi, üüri, maamaksu ja tulekinnituse raha. Samuti on rentnik kohustatud umbes 10—15 inimesele puhkuse ajal andma tasuta korteri ja möödukate hindadega söögi ehk toiduained, neile metsateenijatele, keda keskjuhatus soovitab. Eesti metsateenijate ühingu Tallinna osakonnas on juba 10 liikme ümber end üles annud, kes tahavad Konju mõisas oma puhkeaega veeta, kelledele puhkehooja ajal seltsib ka palju teisi. Juhusel, kui ka metskondades leiduks ametnikke, kes Konju mõisa suvitama või puhkeaega mööda saatma sooviksid minna, palun sellest keskjuhatuseteatada ja asjaajamise kuludeks saata 2 krooni.

Muuseas olgu tähendatud, et metsavahtide, kui suuremate loodusvara hoidjate koosseisu võtmine viibib, misjuures aga tihtipeale võib kokkupuutuda metsaseaduse § 69-ga, mis annab ülemusele õiguse metsavahti ametist vallandada ilma mingisuguse süüteota — tarvitseb olla vaid usalduse puudumine. Mõnel juhusel kasutavad metsaülemad seda usalduse puudumist ebaõiglaselt ja lasevad kaua aastaid teeninud metsavahti selleks ametist lahti, et mõnd oma sugulast ehk hädä sõpra ametisse seada. Praegu on selgitamisel Kõnnu metskonnas vallandatud metsavaht Anti ametist vallandamise lugu, mida selgitatakse juba 3 kuud, kuid nagu näha midagi tõenäolist selle pika aja kestel pole selgunud ja ikka otsitakse süüdi edasi, kuna metsavaht on juba ammugi linnupriiks kuulutatud.

Eeloleval üleriiklisel metsateenijate kongressil tuleb kõik jõud selleks koonnuda, et vene tsariaegne metsaseaduse § 69 Eesti demokraatlisel riigil kaotatakse.

Eesti Metsateenijate Ühingu Piirsalu Osakond.

Foto Tammre.

Istuvad: (vasakult paremale) metsavahid Lepberg ja Kask, metsnik Kruusimägi (abiesimees), metsaülem M. Kristiani, metsavaht Tallenhöf, Licht ja Asman.

Teine rida (seisavad): metsavaht Lemba, õpilane Järnalt, metsavaht Meerits, ja

Kulm, asjaajaja Ed. Braun (osakonna esimees), metsavaht Krupp, abimetsaülem V. Boguslavski, õpilane Kerik, metsavaht Järnalt, tööstuse ametnik Kirpman, I. jsk. metsnik Vinkman.

—□—

Metsavahid Jakob Kask ja Jüri Lepberg.

Vanad veteraanid.

Foto Tammre.

Mõlemad pildistatud metsamehed on kaunis auväärt arvu aastaid metsas mööda saatnud, see aastate arv ületab 40. Ent vaatamata sellele ning ka kõrgele vanadusele — Kask on 70 ja Lepberg 65 a. — jätkub meestel veel energiat ja jõudu suurima loodusvara valvamiseks ja kaitsmiseks.

Pikendugu aastate arv, kestku rangemata jõud veel paljuiks aastaks, kasvagu teenistus-aeg üle poolesaja.

„Silva“.

—□—

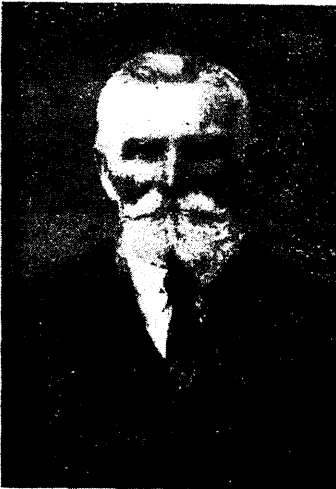
45 aastat metsateenistust.

24. märtsil s. a. pühitses Jõgeva metskonna: Saunasaare vahtkonna metsavaht Gustav Pruuli oma 45 aastast ametijuubelit.

Juubilar on sündinud 1859. a. Tartumaal.

Kõrge vanaduse ja pikaajalise vaevarikka teenistuse peale vaatamata omab juubilar veel haruldaselt hääd tervise ja energia.

Kaasteenijate poolt annetati juubilarile tema aupäeval kuldse õnnesooviga kaunistatud kepp,

Gustav Pruuli.

soovides sealjuures, et tema selle najal veel kaua oma seltsimeestega käsikäes senist tegevust jatkaks.

Ametist lahkunud metsateenijad Kunda metskonnast.

1) 1. veebruaril s. a. lahkus metsateenistusest endise Pada, nüüdse Kunda metskonna Maho vahtk. — metsavaht **J a a n T o m s o n** vanaduse tõttu ja läks puhkusele tööst, milles üle 38 aasta mööda saadetud on.

2) 1. märtsil s. a. lahkus metsateenistusest Kunda metskonna Kunda vahtk. — metsavaht **A l e k s a n d e r T ö l p u s**, haiguse tõttu, kes metsavaht olnud 1904. a. — 1. märtsini 1929. a.

Endi hulgast lahkunud liikmetele annetasid Eesti Metsateenijate Ühingu Kunda Osakonna liikmed hõbedased paberossitoosid mälestuseks.

Jaan Tomson.

! Leidku ametist lahkunud metsateenijad vanadel päevadel mureta elu ja puhkust.

Aleksander Tõlpus.

Lahkunuid liikmeid lugupidamesega mälestades.

**Eesti Metsateenijate Ühingu
Kunda Osakond.**

Poolametlikud teated.

Metsaülematele ja metsarevidentidele.

Riigimetsade valitsus teatab, et ringkirjaga 29. märtsist 1927. a. nr. MM. 6388/17 p. I all, röövlindude hävitamise kohta maksmapandud korraldus jääb maksvaks ka 1929. a. peale järgmise muudatusega: Iga metsaametnik — tee-

nija, kes 1929. a. jooksul soovib jahti pidada Riigimetsade valitsuse poolt lubatud piirides, on kohustatud 1929. a. röövlindude hävitama; aastane röövlindude hävitamise norm on kindlaks määratud iga metsaülema, abimetsaülema, metsniku ja metsavahi kohta 16 halli varest = 8 harakast ehk pasknari = 4 raudkulli = 2 rabapistrikut = 1 kanakull.

Käesoleva ringkirja sisu tuleb Teil alluvaltele metsaametnikkudele-teenijatele teatavaks teha ja neilt järel pärida, kes soovib 1929. a. jooksul Riigimetsade valitsuse poolt lubatud piirides jahti pidada; selle kohta vastav nimekiri kokku seada ja jahipidajailt allkirjad võtta, et nemad kohustavad hiljemalt 31. dets. 1929. a. eelpool nimetatud arvul röövlindude jalgu metsaülemale esitama.

Röövlindude jalgade hävitamist toimetada endiste aastate eeskujul vastava aktiga ja akt hiljemalt 15. jaan. 1930. a. R. M. Valitsusele esitada.

Ühtlasi teatab Riigimetsade valitsus, et sundnormina on metsaametnikkude-teenijate poolt 1928. a. jooksul hävitatud järgmiselt:

Halle vareseid	4213	ja nende mune	—	315	tk.
Harakaid	1366	" "	—	189	"
Pasknäre	1995	" "	—	60	"
Raudkulle	269	" "	—	15	"
Rabapistrikke	63	" "	—	5	"
Kanakulle	377	" "	—	14	"
Muid kulle	75	" "	—	—	"

Üldiselt kokku ümberarvatult h. vareste peale = 16355.

Auhinna saamiseks on metsaametnikkude-

teenijate ja ühe eraisiku poolt hävitatud järgmiselt:

Halle vareseid	3350	ja nende mune	4802	tk.
Harakaid	1304	" "	1872	"
Pasknäre	2421	" "	1134	"
Raudkulle	810	" "	142	"
rabapistrikke	552	" "	27	"
Kanakulle	344	" "	360	"
Muid kulle	125	" "	—	"

Ümberarvatult vareste peale = 26178.

Silmaspidades seda suurt röövlindude arvu, mis metsaametnikkude-teenijate poolt möödunud aastatel hävitatud, on riigimetsade valitsus võimalikuks leidnud metsaametnikkudele-teenijatele röövlindude hävitamise ergutuseks ka 1929. a. peale auhinde määrata, kusjuures R. M. Valitsus auhindade arvu ja nende väärtust on tõstnud arvesse võttes, et möödunud aastatel röövlindude hävitamise võistlusest osavõtt metsaametnikkude-teenijate poolt eriti elav on olnud ja paljud, kes röövlindude arvurikkalt hävitanud auhindadest ilma pidid jääma.

1929/1930. majandusaastal tulevad metsaametnikkudele-teenijatele ja eraisikutele, kellele Riigimetsade valitsuse poolt õigus antud riigimetsamaadel röövlindude hävitada, röövlindude hävitamise eest autasuna väljamaksmisele alljärgnevad asjad:

A u h i n n a d :

I. Auhind	—	üks kaheraudne jahipüss kal. 16 väärtus	—	Ekr.	170.—
II.	"	" " " " " " " "	—	"	160.—
III.	"	" " " " " " " "	—	"	150.—
IV.	"	" " jalgratas firma Sterling	—	"	135.—
V.	"	" " kaheraudne jahipüss kal. 16 väärtus	—	"	130.—
VI.	"	" " " " " " " "	—	"	120.—
VII.	"	" " " " " " " "	—	"	90.—
VIII.	"	" " " " " " " "	—	"	80.—
IX.	"	" " hõbe taskukell ketiga	—	"	76.—
X.	"	" " kaheraudne jahipüss kal. 16	—	"	75.—
XI.	"	" " hõbe taskukell ketiga	—	"	70.50
XII.	"	" " " " " " " "	—	"	65.—
XIII.	"	" " " " " " " "	—	"	58.—
XIV.	"	" " must taskukell ketiga	—	"	49.25
XV.	"	" " hõbe taskukell	—	"	40.—
XVI.	"	" " must taskukell	—	"	39.—
XVII.	"	" " Broving F. N. kal. 7.65	—	"	37.—
XVIII.	"	" " " F—N. " " "	—	"	35.—
XIX.	"	" " must taskukell	—	"	32.—
XX.	"	" " nikkel taskukell	—	"	30.—
XXI.	"	" " must taskukell	—	"	28.—
XXII.	"	" " nikkel taskukell	—	"	23.—

Kokku 22 asja Ekr. 1692,75 väärtuses.

Võistlusest võivad osavõtta kõik riigimetsadevalitsuse ametnikud, teenijad ja need eraisikud, kellele Riigimetsade valitsuse poolt 1929. a. peale õigus antud riigimetsades röövlindude peale jahti pidada.

Hävitatud röövlindude jalgade ja munade vastuvõtmist tuleb toimetada alljärgnevat tingimuste kohaselt, kusjuures sundnormina hävitamisele kuuluvate röövlindude jalge ja mune arvesse võtta ei tule.

Tingimused:

millede kohaselt esitatud röövlindude jalgade ja munade akteerimine, arvestamine ja hävitamine peab sündima. Käesolevas ringkirjas ettenähtud otstarbeks kogutud röövlindude jalad peavad kogujate poolt hiljemalt 15. veebruariks 1930. a. kella 12-ks päeval metsaülematele esitatud saama.

Metsaülematel tuleb peale seda kokku kutsuda 4-liikmeline komisjon järgmises koosseisus: esimees — metsaülem, liikmed üks metsnik ja kaks metsavahti.

Komisjoni kokkutulek peab sündima enne 25. veebr. 1930. a. Komisjon seab esitatud röövlindude jalgade üle vastava akti kokku ja hävitab röövlindude jalad sealsamas kohapeal, kohe kõigi komisjoni liigete juuresolekul ära. Esitatud röövlindude jalgu olgu ükskõik kui väiksel arvul, ei tohi metsaülemad mingil tingimisel esitajale tagasi anda, vaid tulevad akteeritud tule läbi hävitada, väljaarvatud kullijalad, missugused möödunud aasta eeskujul Tartu Ülikooli instituudi juhatajale saata. (Tartu Aia tnv. nr. 46). Saadetud kulli jalgade üle aktis vastav märkus teha.

Aktid röövlindude jalgade arvestamise ja hävitamise kohta esitada hiljemalt 1. märtsiks 1930. a. Riigimetsade valitsusele. Aktid, mis saabuvad R. M. Val. peale esimest märtsi 1930. a. arvesse ei võeta.

Saabuvad aktid vaatab läbi ja määrab auhinnad kõige rohkem röövlindude jalge-mune esitanud isikutele kindlaks vastav komisjon, missugune koosneb Riigimetsade valitsuse, Metsaülemate Ühingu ja Eesti Metsateenijate Ühingu ning Riigikontrolli esitajast.

Juhusel, kui mitme võistlusest osavõtnud isiku poolt ühevõrdselt röövlindude jalge-mune esitatud, määratakse hühindade järjekord kindlaks komisjoni poolt loosi teel.

Röövlindude jalgade asemel võib ka nende mune koguda; need tulevad kogujate poolt esitada metsaülematele hiljemalt 1. juuliks 1929. a.

kes siis ka kohe vastava komisjoni kokku kutsub nende akteerimiseks ja hävitamiseks. Kokku seatavad aktid ühes röövlindude jalgade hävitamise aktiga esitada R. M. Valitsusele enne 1. III. 1930. a.

Arvestamise aluseks võetakse hall vares, kus juures teised röövlinnud, kui neid hävitatud, halli vareste peale järgmiselt ümberarvatakse:

1 kanakull = 16 halli varesele,

1 rabapistrik = 8 halli varesele,

1 raudkull = 4 halli varesele,

1 harakas ehk pasknär = 2 halli varesele.

Märkus: Peale kanakulli, raudkulli ja rabapistrikute ei ole soovitatav teisi kulle hävitada, nagu: kotkaid, viusid, taevahoidjaid, kassikulle, uurali kaku jne. kuid kui neid on juhuslikult lastud, võib neid harakatega ühevääriseks arvata. Öökulle, peale kassikulli (Uhu) ja uurali kaku, ei tohi üldse hävitada ega nende jalgu või mune esitada.

Et pistrikute asemele mitte tuuletallajaid hävitada ja nende jalgu esitada ning vastu võtta, tuleb nõuda ühes jalgadega ka pealmise noka esitamist, sest pistrikute iseloomustavaks tunnusemärgiks on pealmisnoka serval kummagil pool noka tippu taga üks hammas (alusnokal vastav väljalõige); samuti tuleks ühes kana- ja raudkulli jalgadega ka nende tiibade esitamist nõuda, sest muidu on neid jalgade järele raske kindlaks määrata.

Kuna meil ka rongad väljasuremisel on, siis ei tule neid mitte hävitada.

Musta (põllu) varese jalgu ja mune vastu võtta ega arvestada ei tule.

Ka röövlindude munade arvestamise aluseks tuleb võtta hall vares, kusjuures haraka, pasknäri ja halli varese iga kümne muna pealt (10%) üks muna maha arvata tuleb. Esimese üheksa muna pealt mahaarvamist ei tehta.

Kanakulli, raudkulli ja rabapistrikute munade pealt üldse mingisugusi mahaarvamisi ei tule teha, järjekulult:

1 kanakulli muna = 16 halli varesele

1 rabapistriku muna = 8 halli varesele

1 raudkulli muna = 4 halli varesele

1 haraka ehk pasknäri muna (peale vastava mahaarvamise) = 2 halli varesele.

Näiteks: 9 haraka muna = 18 halli varesele, kuna 10 haraka muna võrdub ka $(10 - 1 = 9) = 9 \times 2 = 18$ halli varesele. 11 haraka muna $(11 - 1 = 10) = 10 \times 2 = 20$ halli varesele.

25 haraka muna $(25 - 2 = 23) = 46$ halli varesele mitte aga 50 varesele.

Kuna Riigimetsade valitsusel eelolevatel aastatel enam kavatsust ei ole röövlindude hävitamise eest metsaametnikkudele-teenijatele auhinde määrata, kujuneb käesolev röövlindude hävitamise võistlus vist viimaseks. Riigimetsade valitsus loodab, et metsaametnikud-teenijad käesoleva aasta röövlindude hävitamise võistlusest eriti energiliselt osa võtavad ja jahi ning kasulikkude lindude julgeolekut sellest küljest kindlustavad.

Metsaülematele ja ringkonna metsarevidentidele.

Kättejäädunud kuivade ilma de ga on tule hädaoht metsadele ja kultuuridele väga karde-tavaks muutunud. Teadmata põhjustel ja koha-likkude elanikkude hooletult tulega ümberkäi-mise tagajärjel on tekkinud viimasel ajal rida metsapõlemisi, mille läbi hulk noori kultuure ja metsa tule läbi hävinenud. Tule hädaohu ärahoidmise mõttes palub Riigimetsade valit-sus metsaülemaid metsavahtidele ja metsnik-kudele ülesandeks teha, et nemad kuival ajal kõige hoolsamat järelvalvet teostaks; eriti neil kohel, kus tule hädaohtu kõige enam karta

Kus valve eriti raskendatud ja tule häda-ohutu karta ning ilma abinõudeta läbi ei saa, tuleks kaalumisele võtta tulevalvurite palka-mine.

Tule hädaohu mõttes tuleb igasugune okste ja metsas asuva risu põletamine kohe seisma panna; kui aga siiski lubatakse hagude põletamist märgadel kohtadel, kus metsapõlemise tekki-mist karta pole, võib see sündida ainult äär-mise ettevaatusega ja põletaja vastutusel.

Juhtides metsaülemate tähelepanu R. M. Valitsuse ringkirja 25. VIII. 1928 a. nr. 89/MM. 16 peale palub R. M. Valitsus jahirendilepinguid millede sõlmimiseks metsaülematele juba luba antud ja mis kinnitamiseks esitamata, R. M. Val. kinnitamiseks ära saata.

Ühtlasi palutakse neile jahipidamise õiguste rendile soovijaile kelledel vastavad lepingud sõlmimata ja kelledele jahimaid välja rentida lubatud, teatada, et viimased metstkonda lepingu sõlmimiseks ilmuks. Peale lepingu sõlmimist, see R. M. Val. kinnitamiseks ära saata.

Sama ringkirja p. II. alusel on metsaülema-tele ülesandeks tehtud jahikaitsemetsade kind-laks määramine. Et seniajani osa metsaüle-maid veel jahikaitsemetsade kohta mingisugu-

seid andmeid ära saatnud ei ole, siis palutakse neid metsaülemaid, kelledel andmed saatmata, jahi kaitsemetsad lähemal ajal kindlaks mää-rata ja nimekirjad kokkuseada ning R. M. Valitsusele kinnitamiseks ärasaata.

Maakorralduse ja metsade pea-valitsuse käskkirjadest.

10. mail 1929 a. — Nr. 27.

Walitsuse metsakorraldusosakonna noorem maamõõtja Elmar Ernits paigutatakse alali-selt teenistuskohalt — Tartust teenistushuvides ümber Tallinna valitsuse metsakasutusosakonda, arvates 1. maist 1929. a.

Kolga metstkonna II järgu metsniku aj. k. t. Ludvig Peets nimetatakse II järgu metsni-kuks, arvates 1. maist 1929. a.

Antsla metsaülema ajutise tööjõu Johannes Zirk'i teenistusaega pikendatakse kahe kuu võrra, arvates 1. aprillist 1929. a.

Narva metstkonna III jaoskonna metsniku kohustetäitmine pannakse ajutiselt kuni uue metsniku nimetamiseni Uusküla vahtkonna metsavaht Aleksander Kuk'le peale, metsniku päeva- ja sõidurahaga kr. 6.— kuus, arvates 1. aprillist 1929. a. kus juures jättes tema peale oma otsekoheste ülesannete täitmine.

Käskkirja 16. apr. 1929. a. nr. 23 § 5 osali-seks muuteks loetakse Vastemõisa metsaülema ajutine tööjõud Jaan J o o r i k metsaülema tee-nistusse astunuks, arvates 15. aprillist 1929. a.

11. mail 1929. a. — Nr. 28.

Vätsa metstkonna metsniku aj. k. t. Ronald He i n r i c h s o n nimetatakse metsnikuks, arva-tes 1. okt. 1928. a.

Vigala metstkonna metsniku aj. k. t. Ludvig Sa l u m nimetatakse metsnikuks, arvates 17. aug. 1928. a.

Kärevere metstkonna metsniku aj. k. t. Franz Th o m s o n nimetatakse metsnikuks, arvates 15. veer. 1929. a.

Purdi abimetsaülema aj. k. t. Viktor L õ o k e nimetatakse abimetsaülemaks, arvates 26. dets. 1924. a.

Kurista abimetsaülema aj. k. t. Artur Sa r v nimetatakse abimetsaülemaks, arvates, 4 juu-rist 1928. a.

Aimla abimetsaülema aj. k. t. August V a h e r nimetatakse abimetsaülemaks arvates 16. juu-nist 1928. a.

15. mail 1929. a. — Nr. 28.

Jõgeva III järgu metsaülem aj. k. t. nime-
tatakse Valga abimetsaülem Jaan Järv, koos-
seisus ettenähtud palgaga, päeva- ja sõidurahaga
kr. 35.— kuus, arvates 28. aprillist 1929. a.

Mõtsu II järgu metsaülem Erich Dekla u
paigutakse teenistusehuvides, omal palvel ümber
Kärevere II järgu metsaülemaks, arvates 1. maist
1929. a.

Mõtsu III järgu metsaülem aj. k. t. nime-
tatakse Karjalasma abimetsaülem Konstantin
V a l l n e r, koosseisus ettenähtud palgaga, päeva-
ja sõidurahaga kr. 35.— kuus, arvates 1. maist
1929. a.

Karjalasma II järgu abimetsaülemaks nime-
tatakse valitsuse metsakorralduse osakonna noo-
rem maamõõtja Johannes K u u s e, koosseisus
ettenähtud palgaga, päeva- ja sõidurahaga kr. 22.—
kuus, arvates 1. maist 1929. a.

Valitsuse metsakorralduse osakonna noorema
maamõõtja aj. k. t. nimetatakse Eduard E s l a s, koosseisus
ettenähtud palgaga, arvates 1. maist
1929. a.

22. mail 1929. a. — Nr. 30.

Valitsuse Metsakorralduse osakonna noore-
maks maamõõtjaks nimetatakse Friedrich
K ä ä m b r e, koosseisus ettenähtud palgaga, arva-
tes 1. maist 1929. a.

Valitsuse metsakorraldusosakonna noorem
maamõõtja Elmar S a a r nimetatakse metsata-
saatoriks, koosseisus ettenähtud palgaga, arva-
tes 1. maist 1929. a.

Valitsuse metsakorraldusosakonna noorem
maamõõtja Edvin Soodla nimetatakse maa-
mõõtjaks, koosseisus ettenähtud palgaga, arva-
tes 1. maist 1929. a.

Loobu metskonna II järgu metsniku aj. k. t.
nimetatakse Jakob F e e t, koosseisus ettenähtud
palgaga, päeva- ja sõidurahaga kr. 3.— kuus,
arvates 1. maist 1929. a.

Vastemõisa metsaülem Julius Schulbach
vabastatakse omal palvel teenistusest, arvates
15. maist 1929. a.

Vastemõisa metsaülem kohustetäitmine pan-
nakse ajutiselt kuni uue metsaülem nimeta-
miseni abimetsaülem Martin Mutso peale,
arvates 15. maist 1929. a.

Narva metskonna II järgu metsnikuks nime-
tatakse Oskar Posendorf, koosseisus ettenäh-
tud palgaga, päeva- ja sõidurahaga kr. 6.— kuus,
arvates 16. maist 1929. a.

Orajõe I jaoskonna metsniku kohuste täit-
mine panna ajutiselt kuni uue metsniku nime-

tamiseni Kuuselohu metsavaht Jaan Krassel'i
peale metsniku päeva- ja sõidurahaga kr. 4.—
kuus, arvates 1. maist 1929. a.

27. mail 1929. a. — Nr. 31.

Valitsuse metsakorraldusosakonna metsata-
saator Ervin Engel vabastatakse omal palvel
teenistusest, arvates 12. maist 1929. a.

Valitsuse metsakorraldusosakonna noorem
maamõõtja Edvin S o o d l a nimetatakse metsa-
taksaaatoriks, koosseisus ettenähtud palgaga,
arvates 12. maist 1929. a.

Valitsuse noorem maamõõtja Albert Loskit
nimetatakse maamõõtjaks, koosseisus ettenäh-
tud palgaga, arvates 12. maist 1929. a.

31. mail 1929. a. — Nr. 32.

Roosa abimetsaülem aj. k. t. Eduard Maa-
sik nimetatakse abimetsaülemaks, arvates
13. maist 1929. a.

Kolu metskonna II järgu metsnik Julius
L e i b a k nimetatakse I järgu metsnikuks, koos-
seisus ettenähtud palgaga, arvates 1. juunist
1929. a.

Sonda metskonna II jaoskonna metsniku tee-
nistuskohuste täitmine pannakse ajutiselt kuni
uue metsniku nimetamiseni Voose vahtkonna
metsavaht Villem B r i n k m a n n'i peale koos-
seisus ettenähtud II järgu metsniku palgaga,
päeva- ja sõidurahaga kr. 4.— kuus, arvates
11. jaan. 1929. a., ühtlasi jättes tema peale
Voose metsavahi kohuste täitmine.

Käskkirja nr. 25 § 19 Roela metskonna mets-
nik Karl Silsky Orajõe metskonda ümber-
paigutamises tühistatakse.

Roela metskonna I järgu metsnik Karl Silsky
paigutatakse teenistuse huvides ümber Karula
metskonna I järgu metsnikuks, koosseisus ette-
nähtud palgaga, päeva- ja sõidurahaga kr. 4.—
kuus, arvates 16. maist 1929. a.

Loobu metskonna asjaajaja Ferdinand Sikka
nimetatakse Roela metskonna II järgu metsniku
aj. k. t. koosseisus ettenähtud palgaga, päeva-
ja sõidurahaga kr. 4.— kuus, arvates 16. maist
1929. a.

Kärevere metsaülem August S e s s m a n n
nimetatakse omal palvel Valga II järgu abi-
metsaülemaks, koosseisus ettenähtud palgaga,
päeva- ja sõidurahaga kr. 22.— kuus, arvates
18. maist 1929.

Ahja metskonna asjaajaja Jüri L a a s paigu-
tatakse omal palvel ümber Kuusiku metskonna
asjaajajaks, arvates 1. maist 1929. a.

Kuusiku metskonna asjaajaja Ernst Ne u-
m a n n paigutatakse omal palvel ümber Ahja

metskonna asjaajajaks, arvates 1. maist 1929. a.

Allpool tähendatud III järgu metsaülemad nimetatakse teise järgu metsaülemateks, koosseisus ettenähtud palgaga, arvates 1. juunist 1929. a.

- 1) Antsla metsaülem Arnold Sild
- 2) Kärü „ Emil Vorkampff-Laué
- 3) Porkuni „ Johannes Z i u g a n d.

31. mail 1929. a. — Nr. 33.

Valitsuse maamõõtjaks nimetatakse Aleksander Bobanin, koosseisus ettenähtud palgaga, arvates 25. maist 1929. a.

6. juunil 1929. a. — Nr. 34.

Orajõe metstkonna I. järgu metsnikuks nimetatakse August Tõldsepp, koosseisus ettenähtud palgaga, päeva- ja sõidurahaga kr. 4.— kuus, arvates 28. maist 1929. a.

Kambja II. järgu metsniku aj. k. t. Arkadi Kruuse nimetatakse II. järgu metsnikuks, arvates 7. nov. 1928. a.

Vaivara metsaülema juure nimetatakse ajutiseks tööjõuks Vanda Rümmeel poolteiseks kuuks, palgaga kr. 40.— kuus, arvates 1. juunist 1929. a.

Rake metsaülema juure nimetatakse ajutiseks tööjõuks Karl Venter, kaheks kuuks, palgaga kr. 60.— kuus, arvates 23. maist 1929. a.

Aegviidu abimetsaülem Voldemar Mattisen loetakse Riigimetsade valitsuse metsakasutuse osakonna käsutusse komandeeritud olnuks, arvates 3. maist kuni 17. maini 1929. a.

Käskkirja 10. V. 29. a. nr. 27. § 16 osaliseks muuteks loetakse Uusküla vahtkonna metsavaht Aleksander Kuk Narva metstkonna III. jaoskonna metsniku kohustetäitjaks olnuks, koosseisus ettenähtud II. järgu metsniku palgaga päeva- ja sõidurahaga kr. 6.— kuus, arvates 1. maist kuni 16. maini 1929. a.

—□—

Möödunud metsanädala tulemusi.

Kuukirja toimetusele on Eesti metsateenijate ühingu osakondadelt ja metsaülematelt rida sõnumeid tulnud metsanädala häast kordaminekust ja rahva, eriti noorsoo, elavast osavõtust, mispuhul toimetus peab tarvilikuks siinkohal lugejatele teatada, et ruumipuudusel ei ole võimalik neid sõnumeid üksikult avaldada, pealegi juhusel, kus neist mõnedki juba

üldajakirjanduse veergudel avaldamist on leidnud. Lugejate rahuldamiseks on toimetussamme astunud, et riigimetsadevalitsuses metsanädala kohta kokkuseadmisel olevast ametlikust aruandest mõni tuntum metsateadlane kuukirjale metsanädala kordaminekust üleriiklise kokkuvõtte teeks, mille avaldame „Eesti Metsa“ järgmises numbris.

Saadud sõnumitest on näha, et ametlikult alatud metsanädala korraldamine on saanud täiesti seltskonna asjaks, mis väljendub mitmel pool metsanädala puhul peetud pidudest, ja peaaegu igalpool metsa istutamisele ja külimisele on järgnenud lõbusad jalakeerutused vabas looduses.

Loodussõprade ja seltskonna eriline huvitundmine metsa vastu on kindlaks pandiks, et eelolevatel aastatel metsanädalad kujunevad traditsioonilisteks rahvapühadeks, kus levib metsa hoidmise ja kaitsmise vaim.

. Toimetus.

—□—

Küsimused ja vastused.

K ü s i m i n e: Kui metsavaht 1. mail üleviikse sama metstkonna teise vahtkonda ja temal palgapuud 1. jaanuarist s. o. aasta algusest saamata on — kas on õigustatud uuel kohal tervet aasta normi kätte saama või arvatakse nelja kuu järele?

Metsavaht X.

V a s t u s: Palgapuud on looduses saadav palk, mispärast teenitud aja eest tulevad puud uuel ametkoha 1. jaanuarist alates välja anda.

E. M. Ü. Keskjuhatus sekretär J. P.

Uuendage aegsasti

„Eesti Metsa“

tellimist järgmise poole
aasta peale.

=

Tellimisi võtavad vastu kõik
vabariigi postiasutused talituse
hindadega.